2024/2747

2024 11 8

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS (ES) 2024/2747

2024 m. spalio 9 d.

kuriuo nustatoma su vidaus rinkos ekstremaliąja situacija ir vidaus rinkos atsparumu susijusių priemonių sistema ir iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2679/98 (Vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų ir atsparumo aktas)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 21, 46 ir 114 straipsnius,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę [1],

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę [2],

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros [3],

kadangi:

(1) ankstesnės krizės, ypač COVID-19 krizės pirmosios dienos, parodė, kad gali kilti stiprus poveikis laisvam prekių, asmenų ir paslaugų judėjimui vidaus rinkoje ir jos tiekimo grandinėse. Tai gali turėti pasekmių tarpvalstybinei prekybai tarp valstybių narių ir taip sudaryti kliūčių tinkamam vidaus rinkos veikimui. Be to, per tas krizes trūko tinkamų krizių valdymo priemonių ir koordinavimo mechanizmų, jie neapėmė visų vidaus rinkos aspektų arba neleido laiku ir veiksmingai reaguoti į tokias krizes;

(2) ankstyvuoju COVID-19 krizės etapu valstybės narės nustatė laisvo judėjimo vidaus rinkoje kliūtis, taip pat skirtingas su prekių ir paslaugų, kurios buvo itin svarbios arba būtinos reaguojant į krizę, atitinkamai tiekimu ir teikimu susijusias priemones, kurios ne visada buvo pagrįstos. *Ad hoc* priemonės, kurių Komisija ėmėsi siekdama atkurti vidaus rinkos veikimą remdamasi galiojančiomis taisyklėmis, buvo nepakankamos. Sąjunga nebuvo pakankamai pasirengusi užtikrinti efektyvios kilus krizei svarbių nemedicininių prekių, pavyzdžiui, asmeninių apsaugos priemonių, gamybos, viešųjų pirkimų ir platinimo. Priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad per COVID-19 krizę būtų galima įsigyti kilus krizei svarbių nemedicininių prekių, būtinai buvo reaktyvios. COVID-19 krizė taip pat atskleidė nepakankamą dalijimąsi informacija ir gamybos pajėgumų visoje Sąjungoje apžvalgos nepakankamumą, taip pat su Sąjungos vidaus bei pasaulinėmis tiekimo grandinėmis susijusį pažeidžiamumą;

(3) be to, nekoordinuotos priemonės, kuriomis ribojamas laisvas asmenų judėjimas, turėjo ypatingą poveikį sektoriams, kurie priklauso nuo mobiliųjų darbuotojų, įskaitant pasienio regionų darbuotojus, kuriems per COVID-19 krizę teko esminis vaidmuo vidaus rinkoje;

(4) Taryba, taikydama integruoto politinio atsako į krizes mechanizmo (toliau - IPCR) priemones, galėjo keistis informacija ir koordinuoti tam tikrus veiksmus, susijusius su COVID-19 krize, o kitose situacijose valstybės narės veikė nepriklausomai. Vis dėlto Komisijos veiksmai buvo atidėti kelioms savaitėms dėl to, kad nebuvo Sąjungos masto nenumatytų atvejų planavimo priemonių ir nebuvo aišku, su kuria nacionaline institucija turėtų būti susisiekta, kad būtų greitai išspręstas krizės sukeltas poveikis vidaus rinkai. Be to, paaiškėjo, kad dėl nekoordinuojamų valstybių narių ribojamųjų veiksmų dar labiau padidėtų krizės poveikis vidaus rinkai. Paaiškėjo, kad reikia sudaryti valstybių narių ir Sąjungos institucijų, organų, tarnybų ir agentūrų susitarimus dėl nenumatytų

[1] OL C 100, 2023 3 16, p. 95.
[2] OL C 157, 2023 5 3, p. 82.
[3] 2024 m. balandžio 24 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2024 m. rugsėjo 26 d. Tarybos sprendimas.

atvejų planavimo, techninio lygmens koordinavimo bei bendradarbiavimo ir keitimosi informacija. Be to, tapo aišku, kad dėl nepakankamai veiksmingo valstybių narių veiksmų koordinavimo padidėjo prekių trūkumas ir padaugėjo laisvo paslaugų ir asmenų judėjimo kliūčių;

(5) ekonominės veiklos vykdytojams atstovaujančių organizacijų teigimu, ekonominės veiklos vykdytojai neturėjo pakankamai informacijos apie COVID-19 krizės metu valstybių narių įvestus laisvo judėjimo apribojimus arba priimtas reagavimo į krizes priemones. Taip buvo dėl, *inter alia*, valstybių narių institucijų skaidrumo trūkumo, dėl to, kad ekonominės veiklos vykdytojai nežinojo, kur gauti tokią informaciją, dėl kalbinių apribojimų ir dėl administracinės naštos, susijusios su daugkartinėmis užklausomis visose valstybėse narėse, ypač nuolat kintančioje reglamentavimo aplinkoje. Ta informacijos stoka sutrukdė ekonominės veiklos vykdytojams priimti informacija pagrįstus verslo sprendimus dėl to, kokiu mastu jie gali tos krizės metu naudotis turima laisvo judėjimo teise arba tęsti tarpvalstybinę verslo veiklą. Būtina padidinti informacijos apie nacionalinio ir Sąjungos lygmens laisvo judėjimo apribojimus ir reagavimo į krizes priemones prieinamumą;

(6) nepaisant pradinio koordinavimo trūkumo, vidaus rinkos taisyklės atliko pagrindinį vaidmenį švelninant neigiamą COVID-19 krizės poveikį ir užtikrinant greitą Sąjungos ekonomikos atsigavimą, t. y. užkertant kelią nepagrįstiems ir neproporcingiems nacionaliniams apribojimams, nustatytiems valstybėms narėms ėmusis vienašalių reagavimo priemonių, ir suteikiant stiprią paskatą ieškoti bendrų sprendimų, taip skatinant solidarumą;

(7) su COVID-19 krize susiję įvykiai parodė, kad Sąjunga turi laikytis koordinuoto požiūrio ir būti geriau pasirengusi galimoms krizėms ateityje, ypač atsižvelgiant į nuolatinį klimato kaitos poveikį, kuris lemia gaivalines nelaimes, ir į pasaulinį ekonominį ir geopolitinį nestabilumą. Kitos krizės, į kurias gali prireikti reaguoti greičiau, kad būtų išvengta kliūčių laisvam judėjimui vidaus rinkoje ir didelių tiekimo grandinių, būtinų siekiant išlaikyti veiklą vidaus rinkoje, sutrikdymų, apima, pavyzdžiui, miškų gaisrus, žemės drebėjimus ar didelio masto kibernetinius išpuolius. Tai, kad tokios krizės yra išskirtiniai ir staigūs ypatingo pobūdžio ir masto įvykiai, reiškia, kad tokie įvykiai yra pagrįstai netikėti. Kadangi nėra žinoma, kokios krizės galėtų kilti ateityje ir kurios iš jų turėtų didelį poveikį vidaus rinkai ir jos tiekimo grandinėms, būtina numatyti priemonę, kuri būtų taikoma kilus įvairioms krizėms, kurios daro poveikį vidaus rinkai;

(8) krizės poveikis vidaus rinkai gali trukdyti jos veikimui dviem būdais. Dėl jos gali kilti kliūčių laisvam judėjimui arba sutrikti tiekimo grandinės. Tiekimo grandinių sutrikdymai gali padidinti prekių ir paslaugų trūkumą vidaus rinkoje ir trukdyti gamybai, o tai sukelia papildomų kliūčių prekybai ir iškraipo konkurenciją tarp valstybių narių bei privačių veiklos vykdytojų ir taip sutrikdo tinkamą vidaus rinkos veikimą. Tiekimo grandinių sutrikdymai taip pat gali lemti tai, kad bus arba gali būti skirtingų nacionalinių priemonių toms tiekimo grandinės problemoms spręsti, taigi dėl to reikės aktyvuoti vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimą. Šiuo reglamentu turėtų būti sprendžiamas šių rūšių poveikio vidaus rinkai klausimas ir nustatytos priemonės, kuriomis siekiama išvengti laisvo judėjimo kliūčių arba tiekimo grandinių sutrikdymų, dėl kurių atsirastų kilus krizei svarbių prekių ar kilus krizei svarbių paslaugų trūkumas;

(9) siekiant išvengti nereikalingos administracinės naštos valstybėms narėms, incidentai, apie kuriuos pranešama teikiant šiame reglamente nurodytus *ad hoc* perspėjimus dėl išankstinio įspėjimo, turėtų būti apibrėžti taip, kad jie neapimtų įvykių, kurių numatomas poveikis laisvam prekių, paslaugų ir asmenų, įskaitant darbuotojus, judėjimui arba prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandinėms, kurios yra būtinos gyvybiškai svarbioms visuomenės funkcijoms ar ekonominei veiklai vidaus rinkoje palaikyti, yra nereikšmingas;

(10) siekiant užtikrinti, kad šiame reglamente nustatyta priemonių sistema būtų galima visapusiškai pasinaudoti vidaus rinkos budrumo ir vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimų sąlygomis, Komisijai turėtų būti suteikti įgaliojimai nustatyti išsamius susitarimus dėl pasirengimo krizėms, bendradarbiavimo, keitimosi informacija ir komunikacijos krizės atveju. Tuose išsamiuose susitarimuose, kurie yra pateikiami nenumatytų atvejų priemonių sistemos forma, turėtų būti nustatyti konkretūs techniniai ir veiklos aspektai, susiję su Komisijos ir valstybių narių keitimosi informacija mechanizmais. Be to, joje turėtų būti nustatyta Komisijos ir valstybių narių operatyvinio koordinavimo tvarka, susijusi su komunikacija krizės atveju. Šiame kontekste turėtų būti sudarytas valstybių narių pateikta informacija grindžiamas specialus visų atitinkamų valstybių narių kompetentingų institucijų, dalyvaujančių įgyvendinant šiuo reglamentu nustatytą sistemą, sąrašas. Tame sąraše turėtų būti nurodyti visų pirma vaidmenys ir atsakomybės sritys, kurie pagal nacionalinę teisę priskiriami kompetentingoms jų atitinkamų valstybių narių institucijoms galiojant vidaus rinkos budrumo ir ekstremaliosios situacijos režimams. Komisijos ir valstybių narių

susitarimai taip pat turėtų apimti saugų keitimąsi informacija apie konsultacijas su ekonominės veiklos vykdytojais ir socialiniais partneriais dėl jų atitinkamų iniciatyvų ir veiksmų, kuriais siekiama sušvelninti galimos krizės padarinius ir į juos reaguoti;

(11) šiame reglamente išdėstytos priemonės turėtų būti įgyvendinamos nuosekliai, skaidriai, veiksmingai, proporcingai ir laiku, tinkamai atsižvelgiant į poreikį išlaikyti gyvybiškai svarbias visuomenės funkcijas, įskaitant visuomenės saugumą, visuomenės saugą, viešąją tvarką ar visuomenės sveikatą. Šiuo reglamentu neturėtų būti daroma įtaka valstybių narių kompetencijai, susijusiai su, pavyzdžiui, nacionaline visuomenės sveikatos politika, ir neturėtų būti daromas poveikis valstybių narių pareigai užtikrinti nacionalinį saugumą ir jų įgaliojimams apsaugoti kitas esmines valstybės funkcijas, be kita ko, valstybės teritorinio vientisumo užtikrinimą ir viešosios tvarkos palaikymą. Todėl šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis klausimams, susijusiems su nacionaliniu saugumu ir gynyba;

(12) šiuo reglamentu nustatomos būtinos priemonės, kuriomis krizės metu būtų užtikrintas tolesnis vidaus rinkos, vidaus rinkoje veikiančių įmonių ir jos strateginių tiekimo grandinių veikimas, be kita ko, laisvas prekių, paslaugų ir asmenų, įskaitant darbuotojus, judėjimas ir kilus krizei svarbių prekių ar kilus krizei svarbių paslaugų prieinamumą piliečiams, įmonėms ir valdžios institucijoms. Be to, šiuo reglamentu sukuriamas tinkamo koordinavimo, bendradarbiavimo ir keitimosi informacija forumas. Juo taip pat nustatomos priemonės, kuriomis būtų laiku pasiekiama ir prieinama informacija, reikalinga tiksliniam atsakui ir įmonių ir piliečių tinkamam rinkos elgesiui krizės metu;

(13) kai įmanoma, šiuo reglamentu turėtų būti sudarytos sąlygos numatyti įvykius ir krizes, sudarant galimybę Sąjungai toliau remtis nuolatinės analizės, susijusios su ypatingos svarbos vidaus rinkos ekonomikos sektoriais, rezultatais;

(14) sustiprindamas su ypatingos svarbos žaliavomis susijusį Sąjungos pramonės atsparumą ir parengtį, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1252 ([4]) papildo šį reglamentą ir sudaro galimybę Komisijai, galiojant vidaus rinkos budrumo režimui arba vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui, aktyvuoti tikslines priemones tais atvejais, kai kyla grėsmė ypatingos svarbos prekių tiekimui arba jis sutrinka, be kita ko, kiek tai susiję su ypatingos svarbos žaliavomis;

(15) šiuo reglamentu neturėtų būti dubliuojama esama vaistų, medicinos priemonių ar kitų medicininių atsako priemonių sistema pagal ES sveikatos saugumo sistemą, įskaitant Europos Parlamento ir Tarybos reglamentus (ES) 2022/123 ([5]), (ES) 2022/2370 ([6]) bei (ES) 2022/2371 ([7]) ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/2372 ([8]) dėl pasirengimo krizei ir reagavimo į ją sveikatos srityje. ES sveikatos saugumo sistema turėtų būti viršesnė už šį reglamentą, kiek tai susiję su vaistų, medicinos priemonių ar kitų medicininių atsako priemonių tiekimo grandinės sutrikdymais ir stygiumi, kai tenkinamos tos sistemos sąlygos. Todėl šis reglamentas neturėtų būti taikomas vaistams, medicinos priemonėms ar kitoms medicininėms atsako priemonėms, kaip tai suprantama reglamentuose (ES) 2022/2371 ir (ES) 2022/2372, kai jie yra įtraukti į pagal Reglamento (ES) 2022/2372 7 straipsnio 1 dalį priimtą sąrašą, išskyrus kiek tai susiję su nuostatomis dėl laisvo prekių, paslaugų ir asmenų, įskaitant darbuotojus, judėjimo vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos metu, visų pirma nuostatomis, skirtomis laisvam judėjimui atkurti ir palengvinti;

([4]) 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1252, kuriuo nustatoma saugaus ir tvaraus ypatingos svarbos žaliavų tiekimo užtikrinimo sistema ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 ir (ES) 2019/1020 (OL L, 2024/1252, 2024 5 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).

([5]) 2022 m. sausio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/123 dėl didesnio Europos vaistų agentūros vaidmens pasirengimo vaistų ir medicinos priemonių krizei ir jos valdymo srityje (OL L 20, 2022 1 31, p. 1).

([6]) 2022 m. lapkričio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2370, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 851/2004, steigiantis Europos ligų prevencijos ir kontrolės centrą (OL L 314, 2022 12 6, p. 1).

([7]) 2022 m. lapkričio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2371 dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 1082/2013/ES (OL L 314, 2022 12 6, p. 26).

([8]) 2022 m. spalio 24 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/2372 dėl priemonių sistemos, skirtos krizės atveju reikalingų medicininių atsako priemonių tiekimui užtikrinti susidarius Sąjungos lygmens ekstremaliajai visuomenės sveikatos situacijai (OL L 314, 2022 12 6, p. 64).

(16) šis reglamentas turėtų papildyti IPCR, kurį pagal Tarybos sprendimą 2014/415/ES ([9]) valdo Taryba, kiek tai susiję su jos darbu daugiasektorių krizių, dėl kurių reikia priimti sprendimus, susijusius su nenumatytų atvejų planavimu ir budrumo bei ekstremaliųjų situacijų priemonių įgyvendinimu, poveikio vidaus rinkai srityje. Šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis IPCR, kurį pagal Tarybos įgyvendinimo sprendimą (ES) 2018/1993 ([10]) valdo Taryba;

(17) šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis Sąjungos civilinės saugos mechanizmui (toliau - SCSM). Šis reglamentas turėtų papildyti SCSM ir, prireikus, jį paremti, kai tai susiję su ypatingos svarbos prekių prieinamumu ir laisvu civilinės saugos darbuotojų, įskaitant jų įrangą, judėjimu krizių, patenkančių į SCSM taikymo sritį, atveju;

(18) šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui (ES) 2016/399 ([11]), įskaitant jame numatytą laikino vidaus sienų kontrolės įvedimo ar pratęsimo bendrąją sistemą ir pranešimo apie laikiną vidaus sienų kontrolės atnaujinimą sistemą;

(19) šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002 ([12]) nuostatoms dėl krizių valdymo, kurios išdėstytos jo 55–57 straipsniuose ir įgyvendinamos Komisijos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2019/300 ([13]);

(20) šiuo reglamentas neturėtų būti daromas poveikis Europos pasirengimo aprūpinimo maistu krizėms ir reagavimo į jas mechanizmui. Vis dėlto maisto produktus turėtų reglamentuoti šio reglamento nuostatos dėl laisvo judėjimo, įskaitant nuostatas dėl laisvo judėjimo teisės apribojimų. Priemonės, susijusios su maisto produktais, taip pat gali būti peržiūrimos siekiant nustatyti, ar jos atitinka bet kurias kitas susijusias Sąjungos teisės nuostatas;

(21) šiuo reglamentas neturėtų būti daromas poveikis Komisijos gebėjimui, vadovaujantis Sąjungos teise ir laikantis tarptautinių įsipareigojimų, Sąjungos vardu pradėti konsultacijas ar bendradarbiavimą su atitinkamomis Sąjungai nepriklausančių valstybių institucijomis, ypatingą dėmesį skiriant besivystančioms valstybėms, kad būtų ieškoma bendradarbiavimo sprendimų siekiant išvengti tiekimo grandinių sutrikdymų. Kai tikslinga, tai gali apimti koordinavimą atitinkamuose tarptautiniuose forumuose;

(22) viena iš COVID-19 krizės metu nustatytų problemų buvo tai, kad nėra tinklo, skirto užtikrinti pasirengimą ir keitimąsi informacija pirma, tarp valstybių narių ir antra, tarp valstybių narių bei Komisijos. Todėl šiuo reglamentu siekiamų tikslų įgyvendinimas turėtų būti remiamas taikant valdymo mechanizmą. Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas bendradarbiavimui, keitimuisi informacija ir sklandžiam, veiksmingam ir darniam šio reglamento įgyvendinimui Sąjungos lygmeniu šiuo reglamentu turėtų būti įsteigta Vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų ir atsparumo valdyba (toliau – Valdyba), kurią sudarytų valstybių narių atstovai ir kuriai pirmininkautų Komisija. Valdyba turėtų teikti konsultacijas ir padėti Komisijai konkrečiais klausimais, įskaitant nuoseklų šio reglamento įgyvendinimą, sudarydama palankesnes sąlygas valstybių narių bendradarbiavimui, ir ji turėtų analizuoti bei aptarti svarbius klausimus, susijusius su neišvengiamomis ar tebesitęsiančiomis krizėmis;

(23) Komisija turėtų pirmininkauti Valdybai ir teikti jai sekretoriato paslaugas. Kiekviena valstybė narė turėtų paskirti atstovą ir pakaitinį atstovą. Pirmininkas turėtų pakviesti Europos Parlamento atstovą dalyvauti kaip nuolatinį stebėtoją. Tam, kad būtų galima gauti atitinkamas konsultacijas dėl Valdybos veiklos ir sudaryti sąlygas tinkamai dalyvauti ekspertams, pirmininkas turėtų turėti galimybę kviesti ekspertus dalyvauti stebėtojų teisėmis Valdybos darbe ir dalyvauti *ad hoc* pagrindu konkrečiuose posėdžiuose, kai toks dalyvavimas yra svarbus atsižvelgiant į posėdžio darbotvarkę. Siekiant užtikrinti nuoseklų ir koordinuotą Sąjungos atsaką į įvairias krizes, kurios galėtų turėti įtakos vidaus rinkos veikimui, pirmininkas taip pat turėtų pakviesti kitų kilus krizei svarbių organų Sąjungos lygmeniu atstovus stebėtojų teisėmis dalyvauti atitinkamuose Valdybos posėdžiuose. Siekiant skatinti tarptautinį bendradarbiavimą, pirmininkas turėtų pakviesti tarptautinių organizacijų ir Sąjungai nepriklausančių šalių atstovus dalyvauti atitinkamuose Valdybos posėdžiuose pagal atitinkamus dvišalius ar tarptautinius susitarimus. Pirmininkas

([9]) 2014 m. birželio 24 d. Tarybos sprendimas 2014/415/ES dėl tvarkos, kuria Sąjunga įgyvendina solidarumo sąlygą (OL L 192, 2014 7 1, p. 53).

([10]) 2018 m. gruodžio 11 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2018/1993 dėl ES integruoto politinio atsako į krizes mechanizmo (OL L 320, 2018 12 17, p. 28).

([11]) 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 77, 2016 3 23, p. 1).

([12]) 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 178/2002, nustatantis maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiantis Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantis su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL L 31, 2002 2 1, p. 1).

([13]) 2019 m. vasario 19 d. Komisijos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2019/300, kuriuo nustatomas maisto ir pašarų saugos krizių valdymo bendrasis planas (OL L 50, 2019 2 21, p. 55).

turėtų turėti galimybę kviesti stebėtojus dalyvauti diskusijose pateikiant atitinkamų ekspertinių žinių, informacijos ir įžvalgų, tačiau stebėtojai neturėtų dalyvauti formuluojant Valdybos nuomones, rekomendacijas ar konsultacijas;

(24) Valdyba turėtų vykdyti konkrečias užduotis, susijusias su nenumatytų atvejų priemonių sistema, vidaus rinkos budrumo režimu ir vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimu. Tos užduotys apima keitimąsi nuomonėmis ir konsultacijų teikimą Komisijai dėl kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti aktyvuojant įvairius režimus, vertinimo, taip pat dėl vertinimo, ar įvykdytos konkrečios išankstinės konkrečių reagavimo priemonių diegimo sąlygos. Komisija turėtų kuo labiau atsižvelgti į Valdybos priimtas nuomones, rekomendacijas ar ataskaitas;

(25) siekiant užtikrinti pagal šį reglamentą gautos informacijos konfidencialumą, Valdyba raginama savo darbo tvarkos taisyklėse numatyti, kad jos nariai ir stebėtojai negali atskleisti komercinių ir verslo paslapčių bei kitos neskelbtinos ir konfidencialios informacijos, gautos arba sukurtos taikant šį reglamentą, ir laikytųsi pareigų saugoti profesinę paslaptį, lygiaverčių toms, kurios taikomos Komisijos darbuotojams;

(26) siekiant užtikrinti didesnį skaidrumą, atskaitomybę ir koordinavimą, visų pirma krizių metu, kompetentingas Europos Parlamento komitetas turėtų turėti galimybę pakviesti Valdybos pirmininką į to komiteto posėdį. Europos Parlamentas turėtų būti kuo greičiau informuojamas apie bet kokius siūlomus ar priimtus Tarybos įgyvendinimo aktus. Komisija turėtų atsižvelgti į elementus, išdėstytus pareiškiant nuomonę pagal šį reglamentą vykdant dialogą ekstremaliųjų situacijų ir atsparumo klausimais, įskaitant atitinkamas Europos Parlamento rezoliucijas;

(27) be to, siekiant skatinti pagrindinių suinteresuotųjų subjektų, visų pirma ekonominės veiklos vykdytojų, socialinių partnerių, tyrėjų ir pilietinės visuomenės, atstovų dalyvavimą, Komisija turėtų sukurti suinteresuotųjų subjektų platformą, kuri sudarytų palankesnes sąlygas ir paskatintų savanoriškai reaguoti į vidaus rinkos ekstremaliąsias situacijas;

(28) siekdamos užtikrinti veiksmingą koordinavimą ir keitimąsi informacija ekstremaliosios situacijos atveju, taip pat vidaus rinkos budrumo ir ekstremaliosios situacijos režimų sąlygomis, valstybės narės turėtų paskirti centrinę ryšių palaikymo įstaigą, atsakingą už ryšius su Komisijos paskirta Sąjungos lygmens ryšių palaikymo įstaiga ir kitų valstybių narių centrinėmis ryšių palaikymo įstaigomis. Centrinės ryšių palaikymo įstaigos turėtų veikti kaip ryšių palaikymo su atitinkamomis valstybių narių kompetentingomis institucijomis centrai, renkantys informaciją iš tų institucijų, įskaitant, kai aktualu, regioninio ir vietos lygmens institucijas. Centrinės ryšių palaikymo įstaigos taip pat turėtų būti atsakingos už koordinavimą ir keitimąsi informacija. Valstybės narės turėtų turėti galimybę savo centrine ryšių palaikymo įstaiga paskirti jau egzistuojančią instituciją. Tokios ryšių palaikymo įstaigos taip pat turėtų perduoti visą kilus krizei svarbią informaciją valstybių narių bendriems kontaktiniams punktams, jei įmanoma, tikruoju laiku;

(29) šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis Komisijos galimybei įvertinti, ar tikslinga nustatyti prekių eksporto apribojimus laikantis Sąjungos tarptautinių teisių ir įsipareigojimų pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2015/479 ([14]);

(30) šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis priemonėms, kurių imamasi pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1308/2013 ([15]);

(31) šis reglamentas taikomas nedarant poveikio Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai (ES) 2022/2557 ([16]), kuria nustatomos suderintos būtiniausios taisyklės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad gyvybiškai svarbioms visuomenės funkcijoms ar ekonominei veiklai palaikyti būtinos paslaugos vidaus rinkoje būtų teikiamos netrukdomai, didinti tokias paslaugas teikiančių ypatingos svarbos subjektų atsparumą ir gerinti kompetentingų institucijų tarpvalstybinį bendradarbiavimą, ir tą direktyvą papildo;

(32) siekdama, kad pasirengimas ir atsparumas galimoms būsimoms krizėms, kurios galėtų turėti didelį neigiamą poveikį laisvam prekių, paslaugų ir asmenų, įskaitant darbuotojus, judėjimui arba sukelti prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandinių sutrikdymų vidaus rinkoje, būtų geresnis, Komisija turėtų skatinti ekonominės veiklos vykdytojus rengti savanoriškus krizės protokolus ir sudaryti jiems palankesnes sąlygas. Ekonominės veiklos vykdytojai turėtų galėti

([14]) 2015 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/479 dėl bendrų eksporto taisyklių (OL L 83, 2015 3 27, p. 34).

([15]) 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007 (OL L 347, 2013 12 20, p. 671).

([16]) 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2022/2557 dėl ypatingos svarbos subjektų atsparumo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2008/114/EB (OL L 333, 2022 12 27, p. 164).

laisvai nuspręsti, ar dalyvauti tokiuose savanoriškuose krizių protokoluose. Dalyvavimas tokiuose savanoriškuose krizių protokoluose neturėtų užkrauti neproporcingos administracinės naštos. Savanoriškuose krizių protokoluose turėtų būti nustatyti konkretūs numatomų sutrikdymų parametrai, taip pat konkrečių funkcijų paskirstymas kiekvienam dalyviui ir tokių protokolų aktyvavimo mechanizmų ir susijusių veiksmų aprašymas. Rengiant tokius savanoriškus krizių protokolus taip pat gali dalyvauti atitinkami suinteresuotieji subjektai, įskaitant valstybių narių institucijas, Sąjungos organus, tarnybas ir agentūras ir pilietinės visuomenės organizacijas ar kitas atitinkamas organizacijas. Nustatydami sutrikdymų parametrus, į kuriuos reikia atsižvelgti, ekonominės veiklos vykdytojai turėtų turėti galimybę remtis savo ankstesne patirtimi, susijusia su įvairių krizių sukeltais laisvo judėjimo apribojimais ir tiekimo grandinės sutrikdymais;

(33) siekdama pasinaudoti ankstesnių krizių patirtimi, Komisija turėtų parengti ir pasiūlyti viešiesiems ir privatiesiems suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant ekonominės veiklos vykdytojus, skirtas mokymo programas bei medžiagą. Dalyvavimas tokiose mokymo programose ir pratybose turėtų išlikti savanoriškas;

(34) pasirengimo krizei kontekste šiuo reglamentu turėtų būti sudarytos sąlygos numatyti įvykius ir krizes, kurių atveju būtų įmanoma atlikti testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir pratybas, remiantis nuolatine analize, susijusia su ypatingos svarbos vidaus rinkos ekonomikos sektoriais ir nuolatiniu Sąjungos prognozavimo darbu. Visų pirma, Komisija turėtų parengti konkrečių sektorių scenarijus ir parametrus, kurie apimtų konkrečią su krize susijusią riziką. Siekiant užtikrinti visų subjektų pasirengimą krizėms, būtina nustatyti testavimo nepalankiausiomis sąlygomis, kuris turėtų būti atliekamas bent kas dvejus metus, taisykles. Šiame kontekste, Komisija turėtų sudaryti palankesnes sąlygas parengties ekstremaliosioms situacijoms strategijoms, įskaitant komunikacijos krizės atveju strategijas ir keitimąsi informacija apie taikomus apribojimus sudėtingomis aplinkybėmis, taip pat skatinti jas rengti. Konkretūs tiksliniai sektoriai turėtų būti nustatomi remiantis esamomis rodikliais grindžiamomis priemonėmis, kuriomis stebima tiekimo grandinių plėtra Sąjungoje, siekiant nustatyti galimus sunkumus, atsižvelgiant į atitinkamus konkrečius kriterijus, pavyzdžiui, prekybos srautus, paklausą ir pasiūlą, pasiūlos koncentraciją, Sąjungos ir pasaulinę gamybą ir gamybos pajėgumus įvairiuose vertės grandinės etapuose ir ekonominės veiklos vykdytojų tarpusavio priklausomybę;

(35) informacija, susijusia su *ad hoc* perspėjimais dėl išankstinio įspėjimo, turėtų būti įmanoma keistis per valstybių narių centrinių ryšių palaikymo įstaigų ir Sąjungos lygmens ryšių palaikymo įstaigos sukurtą tinklą. Didelių incidentų atvejais apie tokius *ad hoc* perspėjimus pagal išankstinio perspėjimo sistemą turėtų būti pranešama Komisijai, kad Sąjunga galėtų geriau stebėti potencialios, neišvengiamos ar tebesitęsiančios krizės raidą ir taip užtikrinti geresnio lygio pasirengimą kilus ar išsivysčius krizei;

(36) siekiant atsižvelgti į išimtinį vidaus rinkos veikimo galiojant vidaus rinkos budrumo režimui arba vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui pobūdį ir į galimas plataus masto pasekmes tam veikimui, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 291 straipsnio 2 dalį Tarybai išimties tvarka turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai dėl vidaus rinkos budrumo režimo arba vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo aktyvavimo. Tarybos įgyvendinimo akte dėl vidaus rinkos budrumo režimo aktyvavimo turėtų būti nustatyti elementai, kurie yra neatsiejamai susiję su išankstinių sąlygų, kuriomis grindžiamas aktyvavimas, įvykdymo vertinimu, t. y. potencialaus atitinkamos krizės poveikio laisvam prekių, paslaugų ir asmenų, įskaitant darbuotojus, judėjimui vidaus rinkoje ir jos tiekimo grandinėse vertinimu, ypatingos svarbos prekių ir paslaugų, kurios yra būtinos gyvybiškai svarbioms visuomenės funkcijoms ar ekonominei veiklai vidaus rinkoje išlaikyti, sąrašu ir budrumo priemonėmis, kurių reikia imtis. Be to, tais atvejais, kai norint aktyvuoti vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimą taip pat reikia patvirtinti kilus krizei svarbių prekių arba kilus krizei svarbių paslaugų, arba jų abiejų sąrašą, tas sąrašas turėtų būti priimtas tuo pačiu metu, kai aktyvuojamas vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas, ir todėl jis turėtų būti neatsiejamai susijęs su tuo aktyvavimu. Dėl tos priežasties Tarybai taip pat turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai priimti tą kilus krizei svarbių prekių arba kilus krizei svarbių paslaugų sąrašą ir bet kokį jo atnaujinimą. Turėtų būti įmanoma Tarybos įgyvendinimo aktu, priimtu remiantis Komisijos pasiūlymu, pratęsti vidaus rinkos budrumo režimą arba vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimą. Paaiškėjus, kad nė vienas iš tų režimų nėra būtinas, atitinkamas režimas turėtų būti deaktyvuotas;

(37) siekiant užtikrinti, kad Valdyba gautų tinkamą informaciją apie galimą vidaus rinkos ekstremaliąją situaciją, būtina numatyti stebėseną. Tokia stebėsena turėtų būti susijusi su ypatingos svarbos prekių ir paslaugų, kurioms buvo aktyvuotas vidaus rinkos budrumo režimas, tiekimo grandinėmis ir su laisvu asmenų, dalyvaujančių gaminant ir tiekiant arba teikiant tokias prekes ir paslaugas, judėjimu. Valstybių narių kompetentingos institucijos turėtų vykdyti ypatingos svarbos prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandinių stebėseną remdamosi prašymais savanoriškai teikti informaciją apie veiksnius, darančius poveikį atrinktų ypatingos svarbos prekių ir paslaugų prieinamumui, pavyzdžiui, gamybos pajėgumus, reikiamos darbo jėgos prieinamumą, atsargas, tiekėjų apribojimus, įvairinimo ir

pakeitimo galimybes, paklausos sąlygas ir kliūtis. Prašymas savanoriškai teikti informaciją tokios stebėsenos kontekste turėtų būti adresuojamas visiems atitinkamos ypatingos svarbos prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandinės dalyviams ir kitiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams, įsisteigusiems valstybių narių teritorijoje. Ypač svarbu iš atitinkamų ekonominės veiklos vykdytojų rinkti informaciją apie laisvo judėjimo sutrikdymus ypatingos svarbos prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandinėse, nes tinkamos darbo jėgos trūkumas yra viena pagrindinių tiekimo grandinių sutrikdymo priežasčių. Valstybių narių institucijų vykdoma laisvo asmenų, dalyvaujančių gaminant ir tiekiant prekes ir teikiant paslaugas, judėjimo sutrikdymų stebėsena turėtų būti suprantama plačiai ir apimti darbuotojus, paslaugų teikėjus, verslo atstovus ir kitus asmenis, dalyvaujančius atliekant mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir prekių pateikimą rinkai. Valstybių narių kompetentingos institucijos turėtų surinktą informaciją pateikti Komisijai ir Valdybai per centrines ryšių palaikymo įstaigas. Ta informacija turėtų sudaryti sąlygas Valdybai konsultuoti Komisiją dėl būtinybės aktyvuoti vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimą;

(38) kalbant apie nacionalines priemones, kurios nėra suderintos pagal šį reglamentą ir kurios, priimtos ir taikomos reaguojant į vidaus rinkos ekstremaliąją situaciją, daro poveikį laisvam prekių ar asmenų judėjimui arba laisvei teikti paslaugas vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų metu, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tokios priemonės visiškai atitiktų SESV ir kitas Sąjungos teisės nuostatas, pavyzdžiui, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 492/2011 ([17]) ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 2004/38/EB ([18]), 2005/36/EB ([19]), 2006/123/EB ([20]) bei (ES) 2015/1535 ([21]). Jei valstybės narės priima tokias priemones, jos turėtų būti pagrįstos ir atitikti proporcingumo ir nediskriminavimo principus pagal Sąjungos teisę. Be to, laikantis tų principų, tokios priemonės neturėtų sukelti nereikalingos administracinės naštos, o valstybės narės turėtų imtis visų įmanomų priemonių, kad apribotų bet kokią administracinę naštą, atsirandančią dėl priemonių, priimtų reaguojant į vidaus rinkos ekstremaliąją situaciją. Be to, bet kokiomis tokiomis priemonėmis turėtų būti atsižvelgiama į pasienio regionų ir atokiausių regionų padėtį, ypač kiek tai susiję su tarpvalstybiniais darbuotojais. Valstybės narės turėtų panaikinti priemones, kurių imtasi reaguojant į vidaus rinkos ekstremaliąją situaciją ir kuriomis ribojamas laisvas judėjimas, kai tik jos nebėra reikalingos. Bendrai, nacionalinės priemonės, kuriomis ribojamas laisvas judėjimas ir kurios nėra suderintos pagal šį reglamentą, iš esmės nebebūtų pagrįstos ar proporcingos, kai vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas yra deaktyvuotas, todėl jos turėtų būti panaikintos;

(39) šis reglamentas neturėtų būti suprantamas kaip leidžiantis arba pateisinantis laisvo prekių, paslaugų ir asmenų judėjimo apribojimus, prieštaraujančius SESV ar kitoms Sąjungos teisės nuostatoms. Pavyzdžiui, tai, kad kai kurie apribojimai yra aiškiai draudžiami galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui, neturėtų būti suprantama kaip aplinkybė, pateisinanti tokius apribojimus ne to režimo galiojimo metu, arba kaip aplinkybė, pateisinanti kitus su Sąjungos teise nesuderinamus galimus apribojimus, kurie nėra aiškiai draudžiami šiuo reglamentu;

(40) SESV 21 straipsnyje įtvirtinta Sąjungos piliečių teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje laikantis Sutartyse ir joms įgyvendinti priimtose priemonėse nustatytų apribojimų bei sąlygų. Išsamios su ta teise susijusios sąlygos ir apribojimai yra nustatyti Direktyvoje 2004/38/EB. Toje direktyvoje nustatyti bendrieji principai, taikomi tiems apribojimams, ir priežastys, kuriomis galima pagrįsti tokias priemones. Tos priežastys yra viešoji tvarka, visuomenės saugumas arba visuomenės sveikata. Tomis aplinkybėmis judėjimo laisvės apribojimai gali būti pateisinami, jei jie yra proporcingi ir nediskriminaciniai. Šiuo reglamentu nesiekiama numatyti papildomų laisvo asmenų judėjimo teisės apribojimo pagrindų be numatytųjų Direktyvos 2004/38/EB VI skyriuje;

([17]) 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje (OL L 141, 2011 5 27, p. 1).

([18]) 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004 4 30, p. 77).

([19]) 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL L 255, 2005 9 30, p. 22).

([20]) 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, 2006 12 27, p. 36).

([21]) 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarka (OL L 241, 2015 9 17, p. 1).

(41) pagal šį reglamentą nustatytos priemonės, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos laisvam asmenų judėjimui, ir bet kokios kitos priemonės, darančios poveikį laisvam asmenų judėjimui, yra grindžiamos SESV 21 straipsniu ir papildo Direktyvą 2004/38/EB vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų metu. Tokios priemonės neturėtų lemti, kad bus leidžiami arba pateisinami laisvo judėjimo apribojimai, prieštaraujantys Sutartims ar kitoms Sąjungos teisės nuostatoms;

(42) SESV 45 straipsnyje įtvirtinta laisvo darbuotojų judėjimo teisė, kuriai taikomi Sutartyse ir joms įgyvendinti priimtose priemonėse nustatyti apribojimai bei sąlygos. SESV 46 straipsnis yra teisinis pagrindas priimti priemones, reikalingas darbuotojų judėjimo laisvei, kaip apibrėžta SESV 45 straipsnyje, įgyvendinti. Šiame reglamente išdėstytos nuostatos, kuriomis papildomos esamos priemonės, siekiant dar labiau sustiprinti laisvą asmenų judėjimą, padidinti skaidrumą ir teikti administracinę pagalbą ekstremaliosios bendrosios rinkos situacijos atveju. Tokios priemonės apima bendrų kontaktinių punktų steigimą ir prieinamumą darbuotojams bei jų atstovams valstybėse narėse ir Sąjungos lygmeniu vidaus rinkos budrumo ir ekstremaliosios situacijos režimo pagal šį reglamentą atvejais;

(43) tikslinga uždrausti tam tikras nacionalines priemones, kuriomis ribojamas laisvas judėjimas arba laisvė teikti paslaugas ir kurios neturėtų būti taikomos vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos metu arba reaguojant į ją, nes jos yra akivaizdžiai neproporcingos. Todėl bet kokios tokios priemonės, kurių imasi valstybės narės, turėtų būti įvertintos atsižvelgiant ne į SESV ar kitas Sąjungos teisės nuostatas, o į tas suderinimo nuostatas;

(44) visų pirma, valstybės narės neturėtų nustatyti priemonių, kuriomis įtvirtinama diskriminacija dėl pilietybės arba bendrovių atveju – dėl jų registruotos buveinės vietos, centrinės administracijos vietos arba pagrindinės verslo vietos;

(45) valstybės narės neturėtų nustatyti priemonių, dėl kurių asmenims, kurie naudojasi teise laisvai judėti, taptų neįmanoma grįžti į savo gyvenamosios vietos valstybę narę, jei prasidėjus krizei jie būtų kitoje valstybėje narėje;

(46) valstybės narės neturėtų imtis priemonių, dėl kurių asmenims, kurie naudojasi teise laisvai judėti, taptų neįmanoma keliauti į kitas valstybes nares dėl privalomų šeiminių priežasčių, kai tomis pačiomis aplinkybėmis tokia kelionė tebėra leidžiama tą priemonę priėmusioje valstybėje narėje;

(47) šis reglamentas neturėtų užkirsti kelio valstybėms narėms leisti savo piliečiams ir gyventojams grįžti į jų teritoriją vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos metu. Siekdamos sudaryti palankesnes sąlygas tokioms kelionėms, kitos valstybės narės turėtų leisti tokiems piliečiams ir gyventojams išvykti iš jų teritorijos, kad jie galėtų keliauti į savo pilietybės ar gyvenamosios vietos valstybę narę, arba vykti tranzitu per jų teritoriją, kad jie pasiektų pilietybės arba gyvenamosios vietos valstybę narę;

(48) laisvo judėjimo apribojimai, be kita ko, administracinių reikalavimų ir procedūrų forma, pavyzdžiui, deklaravimo, registravimo ar leidimų išdavimo procedūros, yra draudžiami, išskyrus atvejus, kai jie atitinka Sąjungos teisę. Kai pagal Sąjungos teisę yra priimti pagrįsti ir proporcingi administraciniai reikalavimai ir procedūros, vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos metu valstybės narės turėtų teikti pirmenybę tam, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos laikytis tokių reikalavimų ir vykdyti tokias procedūras asmenų, dalyvaujančių gaminant ar tiekiant kilus krizei svarbias prekes arba gaminant ar teikiant kilus krizei svarbias paslaugas, atžvilgiu. Tuo tikslu ir, kai tai yra būtina, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas laisvam tokių tiekėjų ar paslaugų teikėjų arba tam tikrų kategorijų subjektų judėjimui, Komisija turėtų nustatyti tvarką, įskaitant skaitmeninius įrankius ir šablonus;

(49) šiuo reglamentu nustatomos pareigos, kuriomis siekiama užtikrinti skaidrumą, susijusį su nacionalinėmis priemonėmis, priimtomis vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo galiojimo metu, kuomet ribojama laisvas asmenų judėjimas. Tokie apribojimai turėtų atitikti Sąjungos teisę, visų pirma Direktyvą 2004/38/EB. Tomis pareigomis neturėtų būti daromas poveikis esamoms pareigoms teikti informaciją arba pranešti, kurios taikomos toliau. Laisvas asmenų judėjimas yra ypač svarbus tinkamam vidaus rinkos veikimui. Per COVID-19 krizę įgyta patirtis rodo, kad tos laisvo judėjimo teisės apribojimai gali turėti šalutinį poveikį visoms kitoms pagrindinėms laisvėms. Informacijos apie su krize susijusius laisvo asmenų judėjimo apribojimus stoka gali sukelti papildomų sunkumų Sąjungos piliečiams ir ekonominės veiklos vykdytojams valdant savo veiklą krizės metu. Šiuo metu nėra galiojančios taikytinos skaidrumo sistemos, pagal kurią Sąjungos piliečiams ir ekonominės veiklos vykdytojams būtų galima teikti informaciją apie laisvo asmenų judėjimo apribojimus. Valstybės narės turėtų pateikti Komisijai ir kitoms valstybėms narėms nacionalinių įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatų, kuriais, reaguojant į krizę, įvedami naudojimosi laisvo asmenų judėjimo teisės apribojimai, tekstus ir jų pakeitimus nedelsiant po jų priėmimo. Kartu su tais tekstais turėtų būti pateiktos tokias priemones pagrindžiančios priežastys, įskaitant priežastis, įrodančias, kad priemonės yra pagrįstos ir proporcingos, taip pat bet kokie jų priėmimą pagrindžiantys moksliniai ar kiti duomenys, tokių priemonių taikymo sritis, priėmimo bei taikymo datos ir trukmė. Siekdamos užtikrinti, kad Sąjungos piliečiai

ir ekonominės veiklos vykdytojai galėtų gauti patikimą informaciją apie laisvo judėjimo apribojimus, valstybės narės turėtų kuo greičiau pateikti visuomenei aiškią, išsamią ir savalaikę informaciją, paaiškinančią tokias priemones, visų pirma, jų taikymo sritį, priėmimo bei taikymo datą ir trukmę. Ta informacija taip pat turėtų būti pateikta Komisijai. Remdamasi ta informacija, Komisija turėtų paskelbti atitinkamą informaciją specialioje interneto svetainėje visomis Sąjungos institucijų oficialiosiomis kalbomis;

(50) siekiant užtikrinti, kad šiame reglamente numatytos konkrečios vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų priemonės būtų taikomos tik kai tai būtina reaguojant į konkrečią vidaus rinkos ekstremaliąją situaciją, tokios priemonės turėtų būti aktyvuojamos Komisijos įgyvendinimo aktais, kuriuose nurodomos tokio aktyvavimo priežastys ir kilus krizei svarbios prekės ar kilus krizei svarbios paslaugos, kurioms tokios priemonės taikomos;

(51) be to, siekiant užtikrinti tų įgyvendinimo aktų proporcingumą ir deramą pagarbą ekonominės veiklos vykdytojų vaidmeniui krizių valdymo srityje, Komisija turėtų aktyvuoti reagavimo į vidaus rinkos ekstremaliąsias situacijas priemones po to, kai Taryba aktyvavo vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimą, ir jeigu ekonominės veiklos vykdytojai negali per pagrįstą laikotarpį savanoriškai pateikti sprendimo (toliau – dviejų pakopų aktyvavimas). Poreikis aktyvuoti reagavimo į vidaus rinkos ekstremaliąsias situacijas priemones turėtų būti pagrįstas kiekviename tokiame įgyvendinimo akte ir atsižvelgiant į visus konkrečius krizės aspektus;

(52) siekiant sudaryti galimybę tiksliai įvertinti, ar įdiegus konkrečias reagavimo į vidaus rinkos ekstremaliąsias situacijas priemones būtų galima vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos atveju sumažinti didelį kilus krizei svarbių prekių arba kilus krizei svarbių paslaugų stygių arba neišvengiamą jo grėsmę, Komisija turėtų turėti galimybę prašyti atitinkamų ekonominės veiklos vykdytojų, veikiančių kilus krizei svarbių prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandinėse, pateikti informaciją. Tokie prašymai pateikti informaciją, prireikus turėtų būti susiję su: kilus krizei svarbių prekių gamybos pajėgumais ir turimomis atsargomis Sąjungoje ir Sąjungai nepriklausančiose šalyse esančiuose gamybos įrenginiuose, kuriuos tie ekonominės veiklos vykdytojai eksploatuoja, su kuriais jie sudaro sutartis arba iš kurių perka prekes; numatomos gamybos produkcijos per ateinančius tris mėnesius Sąjungoje ir Sąjungai nepriklausančiose šalyse esančiame gamybos įrenginyje, kurį tie ekonominės veiklos vykdytojai eksploatuoja arba su kuriais jie sudaro sutartis, tvarkaraščiu arba įvertinimu; ir duomenimis apie atitinkamus tiekimo grandinių sutrikdymo arba stygiaus atvejus. Siekdama užtikrinti visapusišką valstybės narės, kurioje yra ekonominės veiklos vykdytojo gamybos įrenginys, dalyvavimą, Komisija turėtų nedelsdama persiųsti prašymo pateikti informaciją kopiją tai valstybei narei ir, jei to prašo tos valstybės narės kompetentinga institucija, Komisija turėtų saugiomis priemonėmis dalytis gauta informacija su ta valstybe nare;

(53) Komisija ekonominės veiklos vykdytojams skirtus prašymus pateikti informaciją turėtų naudoti tik jeigu informacija, kuri yra būtina norint tinkamai reaguoti į vidaus rinkos ekstremaliąją situaciją, pavyzdžiui, informacija, būtina Komisijos viešiesiems pirkimams valstybių narių naudai ar jų vardu arba kilus krizei svarbių prekių, kurių tiekimo grandinės buvo sutrikdytos, gamintojų gamybos pajėgumų įvertinimui, Komisijai dar nėra prieinama ir jos negalima gauti iš viešai prieinamų šaltinių arba iš savanoriškai pateiktos informacijos. Pateikdama prašymą pateikti informaciją įgyvendinimo aktu, Komisija turėtų užtikrinti, kad nauda viešajam interesui būtų didesnė už galimus nepatogumus, kuriuos gali patirti susiję ekonominės veiklos vykdytojai. Komisija turėtų įvertinti naštą, kurią galėtų sukelti toks prašymas pateikti informaciją, visų pirma labai mažoms, mažosioms ir vidutinėms įmonėms (toliau - MVĮ), ir nustatyti atitinkamus atsakymo pateikimo terminus. Kai dėl to, kad ekonominės veiklos vykdytojas vykdo prašymą pateikti informaciją, gali būti stipriai sutrikdyta jo veikla, tam ekonominės veiklos vykdytojui turėtų būti leidžiama atsisakyti pateikti prašomą informaciją. Ekonominės veiklos vykdytojas turėtų būti įpareigotas nurodyti Komisijai atsisakymo pateikti prašomą informaciją priežastis. Tokios priežastys turėtų apimti visų pirma atsakomybės už sutartinės pareigos neatskleisti informacijos, grindžiamos sutartimis, kurias reglamentuoja Sąjungai nepriklausančios valstybės teisė, pažeidimą riziką arba su nacionaliniu saugumu susijusios informacijos atskleidimo riziką prekių, kurios gali būti naudojamos nacionalinio saugumo tikslais, atveju, kai prekės gali būti naudojamos nacionalinio saugumo tikslais, įskaitant nacionalinius rezervus;

(54) ilgiausias terminas, per kurį ekonominės veiklos vykdytojas turi atsakyti į prašymą pateikti informaciją, turėtų būti 20 darbo dienų. Konkretus individualus terminas turėtų būti nustatomas kiekvienu konkrečiu atveju ir tam tikromis aplinkybėmis galėtų būti trumpesnis. Ekonominės veiklos vykdytojui turėtų būti leidžiama prašyti vieną kartą pratęsti terminą, ir, gavus aiškų Komisijos sutikimą, bendras pratęstas terminas galėtų būti ilgesnis nei 20 darbo dienų. Turėtų būti nustatyta, kad ekonominės veiklos vykdytojo prašymas pratęsti terminą būtų pateikiamas Komisijai individualiame sprendime nustatyta pranešimo tvarka. Taip pat reikėtų nustatyti, kad tol, kol Komisija neatsakys į prašymą pratęsti terminą, yra laikoma, kad visapusiškai taikomas pradinis terminas;

(55) vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo aktyvavimas, prireikus, taip pat turėtų sudaryti galimybę pradėti taikyti tam tikras reagavimo į krizes procedūros, kuriomis patikslinamos taisyklės, reglamentuojančios prekių, kurioms taikomos suderintos Sąjungos taisyklės, projektavimą, gamybą, atitikties vertinimą ir pateikimą rinkai, taip pat tam tikros taisyklės, reglamentuojančios prekes, kurioms taikoma Sąjungos bendroji gaminių saugos sistema. Tos reagavimo į krizes procedūros turėtų sudaryti sąlygas susidarius ekstremaliosioms situacijoms skubiai pateikti rinkai produktus, kurie nurodyti kaip kilus krizei svarbios prekės. Suderintų produktų atveju atitikties vertinimo įstaigos turėtų teikti pirmenybę kilus krizei svarbių prekių atitikties vertinimui, o ne bet kokioms kitoms dar neišnagrinėtoms paraiškoms dėl kitų produktų. Tais atvejais, kai nepagrįstai vėluojama atlikti kilus krizei svarbių prekių atitikties vertinimo procedūras, valstybių narių kompetentingos institucijos turėtų turėti galimybę išduoti leidimus pateikti jų atitinkamai rinkai tokias prekes, kurioms nebuvo taikytos taikytinos atitikties vertinimo procedūros, su sąlyga, kad jos atitinka taikomus saugos reikalavimus. Tokie leidimai turėtų galioti tik juos išdavusios valstybės narės teritorijoje tol, kol Komisijos įgyvendinimo aktu jų galiojimas bus išplėstas, kad apimtų Sąjungos teritoriją. Tokie leidimai, kuriais nukrypstama nuo atitikties vertinimo procedūrų, turėtų galioti tik tiek laiko, kiek trunka vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas. Be to, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas padidinti kilus krizei svarbių suderintų ir nesuderintų prekių pasiūlą, turėtų būti nustatytos tam tikros atitinkamai su atitikties prezumpcijos mechanizmu ir atitikties bendrajam saugos reikalavimui prezumpcija susijusios lankstumo priemonės. Susidarius vidaus rinkos ekstremaliajai situacijai, kilus krizei svarbių prekių gamintojai taip pat turėtų turėti galimybę remtis nacionaliniais ir tarptautiniais standartais, kuriais užtikrinama Europos standartų, kurių nuorodos paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, apsaugai lygiavertė apsauga. Kalbant vien apie kilus krizei svarbias suderintas prekes, tais atvejais, kai tokių Europos standartų nėra arba jų laikytis tampa pernelyg sudėtinga dėl vidaus rinkos sutrikdymų, Komisija turėtų turėti galimybę paskelbti bendras specifikacijas, kuriomis remiantis daroma atitikties prezumpcija, kad gamintojams būtų pateikti parengti naudoti techniniai sprendimai;

(56) nustačius šiuos kilus krizei svarbius atitinkamų sektorinių Sąjungos taisyklių patikslinimus, reikia atlikti šių 16 aktų tikslinius patikslinimus: Europos Parlamento ir Tarybos direktyvų 2000/14/EB ([22]), 2006/42/EB ([23]), 2010/35/ES ([24]), 2014/29/ES ([25]), 2014/30/ES ([26]), 2014/33/ES ([27]), 2014/34/ES ([28]), 2014/35/ES ([29]), 2014/53/ES ([30]) ir 2014/68/ES ([31]) ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentų (ES) 2016/424 ([32]), (ES) 2016/425 ([33]),

([22]) 2000 m. gegužės 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/14/EB dėl valstybių narių įstatymų, reglamentuojančių lauko sąlygomis naudojamos įrangos į aplinką skleidžiamą triukšmą, suderinimo (OL L 162, 2000 7 3, p. 1).

([23]) 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/42/EB dėl mašinų, iš dalies keičianti Direktyvą 95/16/EB (OL L 157, 2006 6 9, p. 24).

([24]) 2010 m. birželio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/35/ES dėl gabenamųjų slėginių įrenginių ir panaikinanti Tarybos direktyvas 76/767/EEB, 84/525/EEB, 84/526/EEB, 84/527/EEB ir 1999/36/EB (OL L 165, 2010 6 30, p. 1).

([25]) 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/29/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su paprastųjų slėginių indų tiekimu rinkai, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 45).

([26]) 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/30/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su elektromagnetiniu suderinamumu, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 79).

([27]) 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/33/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su liftais ir liftų saugos įtaisais, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 251).

([28]) 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/34/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su potencialiai sprogioje aplinkoje naudojama įranga ir apsaugos sistemomis, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 309).

([29]) 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/35/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su tam tikrose įtampos ribose skirtų naudoti elektros įrenginių tiekimu rinkai, suderinimo (OL L 96, 2014 3 29, p. 357).

([30]) 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/53/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su radijo įrenginių tiekimu rinkai, suderinimo, kuria panaikinama Direktyva 1999/5/EB (OL L 153, 2014 5 22, p. 62).

([31]) 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/68/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su slėginės įrangos tiekimu rinkai, suderinimo (OL L 189, 2014 6 27, p. 164).

([32]) 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/424 dėl lynų kelio įrenginių, kuriuo panaikinama Direktyva 2000/9/EB (OL L 81, 2016 3 31, p. 1).

([33]) 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/425 dėl asmeninių apsaugos priemonių, kuriuo panaikinama Tarybos direktyva 89/686/EEB (OL L 81, 2016 3 31, p. 51).

(ES) 2016/426 ([34]), (ES) Nr. 305/2011 ([35]), (ES) 2023/988 ([36]) ir (ES) 2023/1230 ([37]). Pakeitimai, kuriais kiekviename atitinkamame akte nustatomos ekstremaliųjų situacijų procedūros, turėtų būti taikomi tik tada, kai jos yra konkrečiai aktyvuojamos. Ekstremaliosios situacijos procedūros turėtų būti aktyvuojamos pagal kiekvieną atitinkamą aktą su sąlyga, kad aktyvuojamas vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas pagal šį reglamentą, ir jos turėtų būti taikomos tik tiems produktams, kurie nurodyti kaip kilus krizei svarbios prekės, ir tik tiek laiko, kiek trunka vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas;

(57) tais atvejais, kai kyla didelė rizika vidaus rinkos veikimui, arba esant dideliam ir ilgalaikiam kilus krizei svarbių prekių stygiui arba išskirtinai didelei paklausai, Sąjungos lygmens priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti kilus krizei svarbių prekių prieinamumą, pavyzdžiui, pirmenybiniai prašymai, gali pasirodyti būtinos užtikrinant tinkamą vidaus rinkos ir jos tiekimo grandinių veikimą;

(58) kaip kraštutinė priemonė, kuria užtikrinamas gyvybiškai svarbių visuomenės funkcijų ar ekonominės veiklos išlaikymas vidaus rinkoje, kai tam tikrų kilus krizei svarbių prekių gamybos ar tiekimo kitomis priemonėmis neįmanoma pasiekti, Komisija turėtų turėti galimybę Sąjungoje įsisteigusiems ekonominės veiklos vykdytojams teikti prašymus gaminti arba tiekti tam tikras kilus krizei svarbias prekes. Pateikdama prašymą Komisija turėtų atsižvelgti į galimą neigiamą poveikį konkurencijai vidaus rinkoje ir į rinkos iškraipymų padidėjimo riziką. Be to, prašymų gavėjų ir naudos gavėjų pasirinkimas neturėtų būti diskriminacinis;

(59) pirmenybinis prašymas turėtų būti grindžiamas objektyviais, faktiniais, išmatuojamais ir pagrįstais duomenimis. Tokiuose prašymuose turėtų būti atsižvelgiama į ekonominės veiklos vykdytojų teisėtus interesus ir išlaidas bei pastangas, kurių reikia bet kokiam gamybos sekos pakeitimui. Pirmenybiniame prašyme turėtų būti aiškiai nurodyta, kad nuspręsti priimti arba atmesti prašymą gali tik ekonominės veiklos vykdytojas. Jeigu ekonominės veiklos vykdytojas nusprendžia atmesti pirmenybinį prašymą, jis taip pat gali laisvai nuspręsti, ar aiškiai nurodyti savo sprendimą atmesti prašymą ir ar informuojant Komisiją apie prašymo atmetimą pateikti jo pagrindimą;

(60) priėmus prašymą, pareiga įvykdyti pirmenybinį prašymą turėtų būti viršesnė už bet kokią pagal privatinę ar viešąją teisę numatytą vykdymo pareigą. Teikiant kiekvieną pirmenybinį prašymą turėtų būti nustatoma sąžininga ir pagrįsta kaina. Turėtų būti įmanoma tokią kainą apskaičiuoti remiantis vidutinėmis pastarųjų metų rinkos kainomis, o bet koks padidinimas arba sumažinimas turėtų būti pagrįstas, pavyzdžiui, atsižvelgiant į infliaciją arba žaliavų kainas. Atsižvelgiant į tai, kad svarbu užtikrinti kilus krizei svarbių prekių, kurios yra būtinos gyvybiškai svarbioms visuomenės funkcijoms ar ekonominei veiklai vidaus rinkoje palaikyti, tiekimą, pareigos įvykdyti pirmenybinį prašymą vykdymas neturėtų lemti atsakomybės už žalą trečiųjų šalių atžvilgiu, kuri gali atsirasti dėl valstybės narės teisėje nustatytų sutartinių įsipareigojimų pažeidimo, jei sutartinių įsipareigojimų pažeidimas buvo būtinas tam, kad būtų laikomasi nustatyto prioriteto. Ekonominės veiklos vykdytojams, kuriems gali būti taikomas pirmenybinis prašymas, turėtų būti leidžiama savo komercinių sutarčių sąlygose nurodyti galimas pirmenybinio prašymo pasekmes. Nedarant poveikio kitų nuostatų taikymui, tas atleidimas nuo atsakomybės neturėtų turėti įtakos atsakomybei už gaminius su trūkumais, kaip numatyta Tarybos direktyvoje 85/374/EEB ([38]);

([34]) 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/426 dėl dujinį kurą deginančių prietaisų, kuriuo panaikinama Direktyva 2009/142/EB (OL L 81, 2016 3 31, p. 99).

([35]) 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 305/2011, kuriuo nustatomos suderintos statybos produktų rinkodaros sąlygos ir panaikinama Tarybos direktyva 89/106/EEB (OL L 88, 2011 4 4, p. 5).

([36]) 2023 m. gegužės 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/988 dėl bendros gaminių saugos, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1025/2012 bei Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2020/1828 ir panaikinamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/95/EB bei Tarybos direktyva 87/357/EEB (OL L 135, 2023 5 23, p. 1).

([37]) 2023 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1230 dėl mašinų, kuriuo iš dalies panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/42/EB ir Tarybos direktyva 73/361/EEB (OL L 165, 2023 6 29, p. 1).

([38]) 1985 m. liepos 25 d. Tarybos direktyva 85/374/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių atsakomybę už gaminius su trūkumais, derinimo (OL L 210, 1985 8 7, p. 29).

(61) kai, ekonominės veiklos vykdytojui aiškiai priėmus pirmenybinį prašymą, po to Komisija priėmė įgyvendinimo aktą, ekonominės veiklos vykdytojas turėtų laikytis visų tame įgyvendinimo akte nustatytų sąlygų. Ekonominės veiklos vykdytojas, kuris nesilaiko įgyvendinimo akte nustatytų sąlygų, turėtų netekti galimybės taikyti nuostatą dėl sutartinės atsakomybės netaikymo. Kai reikalavimų nesilaikymas pasireiškia tyčia arba dideliu neatsargumu, ekonominės veiklos vykdytojui taip pat gali būti skirta bauda, laikantis proporcingumo principo. Neturėtų būti įmanoma skirti baudų ekonominės veiklos vykdytojams, kurie aiškiai neišreiškė sprendimo priimti pirmenybinį prašymą;

(62) kai viena ar daugiau valstybių narių informuoja Komisiją apie kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų stygių arba jo riziką, Komisija turėtų galėti rekomenduoti, kad valstybės narės imtųsi priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti, kad būtų greitai padidintas kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų prieinamumas. Komisija turėtų įvertinti numatytų priemonių poveikį susijusiems ekonominės veiklos vykdytojams. Tokios rekomendacijos gali apimti priemones, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas kilus krizei svarbių prekių gamybos pajėgumų arba naujų pajėgumų, susijusių su kilus krizei svarbiomis paslaugomis, plėtrai, paskirties keitimui arba sukūrimui, taip pat kuriomis siekiama paspartinti atitinkamų ir taikytinų patvirtinimo, leidimų išdavimo ir registravimo procedūrų taikymą;

(63) kai viena ar daugiau valstybių narių informuoja Komisiją apie kilus krizei svarbių prekių arba kilus krizei svarbių paslaugų stygių, Komisija turėtų perduoti tą informaciją visoms valstybių narių kompetentingoms institucijoms ir racionalizuoti atsako koordinavimą. Be to, siekiant užtikrinti tam tikrų kilus krizei svarbių prekių arba kilus krizei svarbių paslaugų prieinamumą vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos metu ir siekiant nutraukti vidaus rinkos ekstremaliąją situaciją, Komisija turėtų turėti galimybę rekomenduoti valstybėms narėms paskirstyti tas prekes ar paslaugas tinkamai atsižvelgiant į solidarumo, būtinumo ir proporcingumo principus. Komisija turėtų padėti koordinuoti tą paskirstymą;

(64) be galimybės vykdyti bendrus Komisijos ir vienos ar daugiau valstybių narių viešuosius pirkimus bei kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES, Euratomas) 2024/2509 ([39]) (toliau – Finansinis reglamentas), viena ar daugiau valstybių narių taip pat turėtų turėti galimybę prašyti Komisijos jų naudai arba jų vardu pradėti viešuosius pirkimus ypatingos svarbos prekėms ir paslaugoms arba kilus krizei svarbioms prekėms ir paslaugoms pirkti, siekiant pasinaudoti Komisijos perkamąja galia ir derybine pozicija vidaus rinkos budrumo režimo arba vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo galiojimo metu. Tokie viešieji pirkimai turėtų apimti perkančiosios organizacijos arba perkančiojo subjekto įsigijimą pagal sutartį kilus krizei svarbių darbų, prekių arba paslaugų ir žemės, pastatų ar kito nekilnojamojo turto įsigijimą arba nuomą iš ekonominės veiklos vykdytojų, kuriuos perkančioji organizacija arba perkantysis subjektas pasirinko reaguodami į krizę. Komisija turėtų galėti atitinkamą viešojo pirkimo procedūrą vykdyti valstybių narių naudai arba jų vardu, remdamasi šalių susitarimu, arba atlikti didmenininko vaidmenį perkant, kaupiant ir perparduodant arba dovanojant prekes ir paslaugas, įskaitant žemės, pastatų ir kito nekilnojamojo turto nuomą, savo pasirinktoms dalyvaujančioms valstybėms narėms arba organizacijoms partnerėms;

(65) COVID-19 krizės metu paaiškėjo, kad Komisija turėtų turėti galimybę kartu su Sąjungai nepriklausančiomis Europos laisvosios prekybos asociacijos (toliau – ELPA) valstybėmis, tokiomis kaip Europos mikrovalstybės, pirkti kilus krizei svarbias prekes ir paslaugas. Bet kokios bendros viešųjų pirkimų procedūros, pradėtos siekiant įsigyti kilus krizei svarbias prekes ir paslaugas arba ypatingos svarbos prekes ir paslaugas, neturėtų neigiamai paveikti vidaus rinkos veikimo ir neturėtų lemti diskriminacijos ar prekybos ribojimo, taip pat tokios viešųjų pirkimų procedūros neturėtų iškraipyti konkurencijos arba daryti tiesioginio finansinio poveikio valstybių, kurios nedalyvauja bendro pirkimo procedūroje, biudžetui. Taip pat labai svarbu užtikrinti, kad valstybės narės, padedamos Komisijos ir Valdybos, koordinuotų savo veiksmus prieš pradėdamos kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų viešųjų pirkimų procedūras. Reagavimo į nenumatytus atvejus metu valstybės narės turėtų įdiegti sistemą, pagal kurią būtų galima nustatyti perkančiąsias organizacijas ir perkančiuosius subjektus, kuriems taikomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES ([40]) ir 2014/25/ES ([41]), kurie ekstremaliųjų situacijų metu perka kilus krizei svarbias prekes ir paslaugas. Valstybės narės turėtų turėti galimybę pasitelkti centrines ryšių palaikymo įstaigas informacijai apie jų teritorijoje

([39]) 2024 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2024/2509 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (OL L, 2024/2509, 2024 9 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

([40]) 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 65).

([41]) 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB (OL L 94, 2014 3 28, p. 243).

perkančiųjų organizacijų ir perkančiųjų subjektų vykdomus ir numatomus viešuosius pirkimus rinkti ir perduoti, kad būtų laikomasi koordinavimo sąlygos pagal šį reglamentą;

(66) susitarime, reglamentuojančiame Komisijos viešuosius pirkimus vienos ar daugiau valstybių narių naudai ar jų vardu arba Komisijos ir vienos ar daugiau valstybių narių bendrus viešuosius pirkimus, kai tinkama, turėtų būti numatyta išimties sąlyga, pagal kurią dalyvaujančios valstybės narės įsipareigoja nepirkti kilus krizei svarbių prekių arba kilus krizei svarbių paslaugų kitais kanalais ir nevykdyti lygiagrečių derybų. Kai tokia išimties sąlyga yra numatyta, joje turėtų būti nustatyta, kad tais atvejais, kai valstybės narės turi papildomų viešųjų pirkimų poreikių ir tokie viešieji pirkimai nekenkia vykdomiems bendriems viešiesiems pirkimams arba viešiesiems pirkimams valstybių narių naudai ar jų vardu, remiantis Komisijos vertinimu, dalyvaujančios valstybės narės gali pradėti savo viešųjų pirkimų procedūrą. Bendrų viešųjų pirkimų tikslu ELPA valstybės ir Sąjungos šalys kandidatės, taip pat Andoros Kunigaikštystė, Monako Kunigaikštystė, San Marino Respublika ir Vatikano Miesto Valstybė turėtų būti laikomi dalyvaujančiomis valstybėmis narėmis, jei jos nusprendžia dalyvauti bendruose viešuosiuose pirkimuose. Išimties sąlygos tikslas – užtikrinti, kad nebūtų pakenkta vykdomiems bendriems viešiesiems pirkimams arba viešiesiems pirkimams valstybių narių naudai ar jų vardu. *De minimis* viešieji pirkimai nedaro poveikio tokiems viešiesiems pirkimams, todėl valstybių narių perkančiosioms organizacijoms ir perkantiesiems subjektams turėtų būti leidžiama pradėti viešųjų pirkimų procedūrą, kuri nesiekia direktyvose 2014/24/ES ir 2014/25/ES nustatytų ribų. Be to, atsižvelgiant į tai, kad viešieji pirkimai iš ekonominės veiklos vykdytojo, nedalyvaujančio vykstančiame konkurse, nekenkia vykstančiam viešajam pirkimui, šiame reglamente nustatyta išimties sąlyga neturėtų būti taikoma tokio pobūdžio viešiesiems pirkimams. Jeigu valstybė narė nusprendžia dalyvauti bendruose viešuosiuose pirkimuose arba viešuosiuose pirkimuose valstybių narių naudai ar jų vardu, siekiant įsigyti kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų, ji turėtų turėti galimybę pasitelkti šiame reglamente numatytas centrines ryšių palaikymo įstaigas, kad informuotų visas jos teritorijoje esančias perkančiąsias organizacijas ir perkančiuosius subjektus apie vykdomus viešuosius pirkimus, dėl kurių pradedama taikyti išimties sąlyga;

(67) skaidrumas yra vienas pagrindinių veiksmingų viešųjų pirkimų principų, kuriuo gerinama konkurencija, didinamas veiksmingumas ir sukuriamos vienodos sąlygos. Europos Parlamentas turėtų būti informuojamas apie procedūras, susijusias su bendrais viešaisiais pirkimais pagal šį reglamentą, ir, pateikus prašymą, jam turėtų būti suteikta galimybė susipažinti su pagal tas procedūras sudarytomis sutartimis, jei užtikrinama tinkama slaptumo apsauga ir asmens duomenų, valstybių narių nacionalinio saugumo ir neskelbtinos komercinės informacijos, įskaitant verslo paslaptis, apsauga;

(68) būtina informacijos turėtojams numatyti apsaugos priemones, kad informacija, kurią jie pateikė taikant šį reglamentą, būtų tvarkoma ir naudojama laikantis būtinumo ir proporcingumo principų. Todėl informaciją, gautą vykdant stebėseną, teikiant prašymus pateikti informaciją ir prioritetinius prašymus, Sąjungos institucijos, organai, tarnybos ar agentūros ir jų darbuotojai, valstybių narių institucijos ir jų darbuotojai arba bet kurie asmenys, įskaitant Valdybos narius ir stebėtojus, turėtų naudoti tik tuo tikslu, kuriuo tos informacijos buvo prašoma;

(69) atsižvelgiant į tai, kad Valdyba veikia kaip Komisijos patariamasis organas, ji turėtų laikytis Komisijos įslaptintos ir neskelbtinos neįslaptintos informacijos apsaugos principų, standartų ir taisyklių, įskaitant, *inter alia*, nuostatų dėl tokios informacijos tvarkymo ir saugojimo, kaip išdėstyta Komisijos sprendimuose (ES, Euratomas) 2015/443 ([42]) ir (ES, Euratomas) 2015/444 ([43]). Komisijos ir kitų Sąjungos institucijų bei organų darbuotojams, turintiems prieigą prie įslaptintos informacijos ir neskelbtinos neįslaptintos informacijos, susijusios su Valdybos darbu, turėtų būti taikomi konfidencialumo reikalavimai pagal SESV 339 straipsnį net ir tuo atveju, jei jie nustojo eiti savo pareigas;

([42]) 2015 m. kovo 13 d. Komisijos sprendimas (ES, Euratomas) 2015/443 dėl saugumo Komisijoje (OL L 72, 2015 3 17, p. 41).
([43]) 2015 m. kovo 13 d. Komisijos sprendimas (ES, Euratomas) 2015/444 dėl ES įslaptintos informacijos apsaugai užtikrinti skirtų saugumo taisyklių (OL L 72, 2015 3 17, p. 53).

(70) kai veikla, kuri turi būti vykdoma pagal šį reglamentą, yra susijusi su asmens duomenų tvarkymu, toks tvarkymas turėtų atitikti susijusius Sąjungos teisės aktus dėl asmens duomenų apsaugos, t. y. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentus (ES) 2016/679 ([44]) ir (ES) 2018/1725 ([45]);

(71) būtina nustatyti taisykles dėl skaitmeninių priemonių, siekiant užtikrinti pasirengimą laiku ir veiksmingai reaguoti į galimas būsimas ekstremaliąsias situacijas, kad būtų užtikrintas nuolatinis vidaus rinkos veikimas, laisvas prekių, paslaugų ir asmenų judėjimas krizės metu ir kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų prieinamumas piliečiams, įmonėms ir valdžios institucijoms. Šiame reglamente taip pat turėtų būti nustatytos taisyklės dėl skaitmeninių priemonių, kuriomis užtikrinamas leidimų išdavimo, registravimo ar deklaravimo procedūrų prioriteto nustatymas ir spartinimas, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos laisvam asmenų judėjimui ir saugiam informacijos perdavimui bei keitimuisi ja. Komisija ir valstybės narės turėtų, kiek tai įmanoma, pakartotinai naudoti arba išplėsti savo esamas skaitmenines priemones. Kai tai neįmanoma, Komisija ir valstybės narės prireikus ir pagrįstais atvejais turėtų nustatyti naujas skaitmenines priemones. Komisija įgyvendinimo aktais turėtų nustatyti tokių priemonių ar infrastruktūros techninius aspektus;

(72) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su nenumatytų atvejų priemonių sistemos specifikacijomis, susijusiomis su pasirengimu, bendradarbiavimu, keitimusi informacija ir komunikacija krizės atveju vidaus rinkos budrumo ir ekstremaliosios situacijos režimų atvejais. Be to, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su galimybe priimti rizikos mažinimo priemones, t. y. administracinę tvarką, skaitmenines priemones ir šablonus, kuriais sudaromos palankesnės sąlygos laisvam asmenų judėjimui. Komisijai taip pat turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su konkrečių reagavimo į ekstremaliąsias situacijas priemonių aktyvavimu susidarius vidaus rinkos ekstremaliajai situacijai, kad būtų galima greitai ir koordinuotai reaguoti. Be to, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai, susiję su konkrečių skaitmeninių priemonių, kuriomis padedama siekti šio reglamento tikslų, techninių aspektų nustatymu. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamasi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011 ([46]);

(73) Komisija turėtų priimti nedelsiant taikytinus įgyvendinimo aktus, kai tinkamai pagrįstais atvejais, susijusiais su krizės poveikiu vidaus rinkai, yra priežasčių, dėl kurių privaloma skubėti;

(74) šiuo reglamentu gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, pripažintų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija). Visų pirma, juo gerbiama ekonominės veiklos vykdytojų teisė į privatų gyvenimą, įtvirtinta Chartijos 7 straipsnyje, teisė į duomenų apsaugą, įtvirtinta Chartijos 8 straipsnyje, laisvė užsiimti verslu ir laisvė sudaryti sutartis, kurios saugomos Chartijos 16 straipsniu, teisė į nuosavybę, saugoma Chartijos 17 straipsniu, teisė į kolektyvines derybas ir teisė imtis kolektyvinių veiksmų, saugoma Chartijos 28 straipsniu, ir teisė į veiksmingą teisminę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, kaip numatyta Chartijos 47 straipsnyje;

(75) šiuo reglamentu neturėtų būti daromas poveikis SESV pripažįstamam socialinių partnerių savarankiškumui;

(76) šis reglamentas neturėtų būti aiškinamas kaip darantis poveikį teisei į aplinkos apsaugą, teisei į kolektyvines derybas ir teisei imtis kolektyvinių veiksmų pagal Chartiją, įskaitant darbuotojų ir darbdavių teisę imtis kolektyvinių veiksmų savo interesams ginti, įskaitant streikus, ir teisei ar laisvei streikuoti arba imtis kitų veiksmų, kuriems taikomos specifinės valstybių narių darbo santykių sistemos laikantis nacionalinės teisės ar praktikos;

(77) šiam reglamentui nedaro poveikio kiti Sąjungos teisės aktai, pavyzdžiui, teisės aktai, kuriais nustatomos ekonominės veiklos vykdytojų pareigos suteikti viešojo sektoriaus įstaigoms prieigą prie duomenų. Todėl tais atvejais, kai kituose Sąjungos teisės aktuose taip pat yra nuostatų dėl Komisijos prašymų pateikti informaciją, kurių tikslas yra toks pat, kaip numatyta šiame reglamente, Tarybai aktyvavus vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimą, turėtų būti taikomos tik atitinkamos šio reglamento nuostatos, susijusios su prašymais pateikti informaciją;

([44]) 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

([45]) 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39).

([46]) 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

(78) Sąjunga tebėra visapusiškai įsipareigojusi laikytis tarptautinio solidarumo ir tvirtai remia principą, kad visos priemonės, kurios laikomos būtinomis pagal šį reglamentą, įskaitant priemones, būtinas siekiant užkirsti kelią kritiniam stygiui arba jį sumažinti, būtų įgyvendinamos tikslingai, skaidriai, proporcingai, laikinai ir laikantis Pasaulio prekybos organizacijos įpareigojimų;

(79) Sąjungos sistema turėtų apimti tarpregioninius elementus, kad būtų nustatytos nuoseklios, daugiasektorės tarpvalstybinės vidaus rinkos nenumatytų atvejų, budrumo ir reagavimo į ekstremaliąsias situacijas priemonės, atsižvelgiant visų pirma į išteklius, pajėgumus ir pažeidžiamumą kaimyniniuose regionuose, ypač pasienio regionuose;

(80) Komisija turėtų reguliariai atlikti šio reglamento veikimo ir veiksmingumo vertinimą ir pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, įskaitant Valdybos darbo, testavimo nepalankiausiomis sąlygomis, mokymo ir krizės protokolų, vidaus rinkos budrumo režimo ir vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo aktyvavimo kriterijų ir skaitmeninių priemonių naudojimo vertinimą. Be to, ataskaitos turėtų būti pateiktos ne vėliau kaip per keturis mėnesius po atitinkamai vidaus rinkos budrumo režimo arba vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo deaktyvavimo. Tose ataskaitose turėtų būti pateiktas priemonių, įgyvendintų pagal šį reglamentą dėl krizės, dėl kurios buvo aktyvuotas tas režimas, vertinimas, visų pirma tų priemonių veiksmingumo vertinimas. Tose ataskaitose prireikus galėtų būti siūlomi patobulinimai ir, kai tinkama, prie jų galėtų būti pridėti atitinkami pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų;

(81) Tarybos reglamente (EB) Nr. 2679/98 ([47]) numatytas dvišalių diskusijų ir pranešimo apie vidaus rinkos veikimo kliūtis mechanizmas. Siekiant išvengti taisyklių dubliavimosi tais atvejais, kai buvo aktyvuotas vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas, tas reglamentas turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas. Reglamentu (EB) Nr. 2679/98 neturėtų būti daromas poveikis naudojimuisi Sąjungos lygmeniu ir valstybėse narėse pripažintomis pagrindinėmis teisėmis, įskaitant teisę ar laisvę streikuoti arba imtis kitų veiksmų, numatytų specifinėse valstybių narių darbo santykių sistemose, laikantis nacionalinės teisės ar praktikos. Juo taip pat neturėtų būti daromas poveikis teisei derėtis dėl kolektyvinių susitarimų, juos sudaryti ir imtis kolektyvinių veiksmų laikantis nacionalinės teisės ar praktikos;

(82) kadangi šio reglamento tikslo, t. y. užtikrinti sklandų ir nenutrūkstamą vidaus rinkos veikimą nustatant nenumatytų atvejų, budrumo ir ekstremaliųjų situacijų priemones visoje vidaus rinkoje, kad būtų galima palengvinti reagavimo priemonių koordinavimą krizės atveju, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl veiksmo masto arba poveikio to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

I SKYRIUS

Dalykas, tikslai, taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

1 straipsnis

Dalykas ir tikslai

1. Šiuo reglamentu nustatoma suderintų priemonių, skirtų veiksmingai numatyti krizių poveikį vidaus rinkai, pasirengti jam ir į jį reaguoti, sistema.

2. 1 dalyje nurodyta sistema siekiama:

([47]) 1998 m. gruodžio 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2679/98 dėl vidaus rinkos funkcionavimo, susijusio su laisvu prekių judėjimu tarp valstybių narių (OL L 337, 1998 12 12, p. 8).

a) apsaugoti laisvą prekių, paslaugų ir asmenų, įskaitant darbuotojus, judėjimą ir sudaryti jam palankesnes sąlygas;

b) užtikrinti, kad vidaus rinkoje būtų galima įsigyti ypatingos svarbos prekių ir paslaugų bei kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų, jei valstybės narės yra patvirtinusios arba tikėtina, kad jos patvirtins skirtingas nacionalines priemones, ir

c) užkirsti kelią kliūčių, trukdančių vidaus rinkai tinkamai veikti, atsiradimui.

3. Šiuo reglamentu visų pirma nustatomos:

a) Vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų ir atsparumo valdybos, padedančios Komisijai ir ją konsultuojančios krizės poveikio vidaus rinkai numatymo, jo prevencijos ar reagavimo į jį klausimais, įsteigimo ir veikimo taisyklės;

b) nenumatytų atvejų priemonės, susijusios su numatymu, planavimu ir atsparumu;

c) galiojant vidaus rinkos budrumo režimui taikomos priemonės, skirtos reaguoti į krizės grėsmės, kuri gali tapti vidaus rinkos ekstremaliąja situacija, poveikį;

d) galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui taikomos priemonės, kuriomis siekiama reaguoti į krizės poveikį vidaus rinkai, įskaitant priemones, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos laisvam prekių, paslaugų ir asmenų, įskaitant darbuotojus, judėjimui to režimo galiojimo metu;

e) viešųjų pirkimų galiojant vidaus rinkos budrumo ir ekstremaliosios situacijos režimams taisyklės;

f) taisyklės dėl skaitmeninių priemonių teikimo ir kompetentingų institucijų bendradarbiavimo.

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Šis reglamentas taikomas vidaus rinkoje esančioms prekėms, paslaugoms ir asmenims, įskaitant darbuotojus.

2. Šis reglamentas netaikomas:

a) vaistams, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/83/EB ([48]) 1 straipsnio 2 punkte;

b) medicinos priemonėms, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2022/123 2 straipsnio e punkte;

c) kitoms medicininėms atsako priemonėms, nurodytoms Reglamento (ES) 2022/2371 3 straipsnio 10 punkte ir įtrauktoms į sąrašą, sudarytą pagal Reglamento (ES) 2022/2372 7 straipsnio 1 dalį;

d) puslaidininkiams, kaip apibrėžta Tarybos ir Europos Parlamento reglamento (ES) 2023/1781 ([49]) 2 straipsnio 1 punkte;

e) energetikos produktams, kaip tai suprantama Tarybos direktyvos 2003/96/EB ([50]) 2 straipsnio 1 dalyje, elektros energijai, kaip tai suprantama tos direktyvos 2 straipsnio 2 dalyje, ir kitiems produktams, nurodytiems tos direktyvos 2 straipsnio 3 dalyje;

([48]) 2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 311, 2001 11 28, p. 67).

([49]) 2023 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1781, kuriuo nustatoma Europos puslaidininkių ekosistemos stiprinimo priemonių sistema ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/694 (Lustų aktas) (OL L 229, 2023 9 18, p. 1).

([50]) 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyva 2003/96/EB, pakeičianti Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą (OL L 283, 2003 10 31, p. 51).

f) finansinėms paslaugoms, kaip antai banko paslaugoms, kreditui, draudimui ir perdraudimui, profesinėms arba asmeninėms pensijoms, vertybiniams popieriams, investiciniams fondams, konsultacijoms dėl mokėjimų ir investicijų, įskaitant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/36/ES ([51]) I priede išvardytas paslaugas ir veiklą, taip pat atsiskaitymo ir tarpuskaitos veiklai bei konsultavimui, tarpininkavimui ir kitoms pagalbinėms finansinėms paslaugoms;

g) su gynyba susijusiems produktams, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/43/EB ([52]) 3 straipsnio 1 punkte arba kaip apibrėžta valstybių narių nacionalinėje teisėje laikantis Sąjungos teisės.

3. Nukrypstant nuo šio straipsnio 2 dalies a, b ir c punktų, tuose punktuose nurodytiems produktams taikomi šio reglamento 20–23 straipsniai ir 44 straipsnis.

4. Šiuo reglamentu nedaromas poveikis kitiems Sąjungos teisės aktams, kuriais nustatomos konkrečios reagavimo į krizes ar krizių valdymo taisyklės, pavyzdžiui:

a) Europos Parlamento ir Tarybos sprendimui 1313/2013/ES ([53]), kuriuo nustatomas Sąjungos civilinės saugos mechanizmas;

b) atitinkamoms Reglamento (ES) 2015/479 nuostatoms, susijusioms su Komisijos įgaliojimais vertinti, ar tikslinga nustatyti prekių eksporto apribojimus laikantis Sąjungos tarptautinių teisių ir pareigų;

c) reglamentams (ES) 2022/2371 ir (ES) 2022/2372, susijusiems su ES sveikatos saugumo sistema;

d) Sprendimui 2014/415/ES, kuriuo nustatomas integruotas politinio atsako į krizes mechanizmas (toliau – IPCR), įskaitant IPCR politinio koordinavimo vaidmenį, ir Įgyvendinimo sprendimui (ES) 2018/1993, kuriuo nustatomos to mechanizmo veikimo taisyklės.

5. Šiuo reglamentu nedaromas poveikis Sąjungos konkurencijos taisyklėms, įskaitant antimonopolines, susijungimų ir valstybės pagalbos taisykles.

6. Šiuo reglamentu nedaromas poveikis valstybių narių atsakomybei užtikrinti nacionalinį saugumą arba jų įgaliojimams apsaugoti esmines valstybines funkcijas, įskaitant valstybės teritorinio vientisumo užtikrinimą ir viešosios tvarkos palaikymą. Visų pirma, kiekviena valstybė narė išlieka išimtinai atsakinga už savo nacionalinį saugumą.

7. Šiuo reglamentu nedaromas poveikis naudojimuisi pagrindinėmis teisėmis, laikantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija). Šiuo reglamentu visų pirma nedaromas poveikis teisei streikuoti arba teisei imtis kitų veiksmų, numatytų specifinėse valstybių narių darbo santykių sistemose, laikantis nacionalinės teisės ir praktikos. Juo taip pat nedaromas poveikis teisei derėtis dėl kolektyvinių susitarimų, juos sudaryti ir užtikrinti jų vykdymą ar imtis kolektyvinių veiksmų, laikantis nacionalinės teisės ir praktikos.

3 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

1) krizė – išskirtinis netikėtas ir staigus natūralus arba žmogaus sukeltas ypatingo pobūdžio ir masto įvykis Sąjungoje arba už jos ribų, kuris daro arba gali daryti didelį neigiamą poveikį vidaus rinkos veikimui ir kuris sutrikdo laisvą prekių, paslaugų ir asmenų judėjimą arba vidaus rinkos tiekimo grandinių veikimą;

2) vidaus rinkos budrumo režimas – sistema, skirta reaguoti į krizės grėsmę, kuri per ateinančius šešis mėnesius gali tapti vidaus rinkos ekstremaliąja situacija;

([51]) 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų priežiūros, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013 6 27, p. 338).

([52]) 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/43/EB dėl su gynyba susijusių produktų siuntimo Bendrijoje sąlygų supaprastinimo (OL L 146, 2009 6 10, p. 1).

([53]) 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo (OL L 347, 2013 12 20, p. 924).

3) vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas – sistema, skirta reaguoti į krizę, kuri daro didelį neigiamą poveikį vidaus rinkai, dėl kurio labai sutrikdomas laisvas prekių, paslaugų ir asmenų judėjimas arba, kai reaguojant į tokį didelį sutrikdymą buvo arba gali būti taikomos skirtingos nacionalinės priemonės, vidaus rinkos tiekimo grandinių veikimas;

4) ypatingos svarbos sektoriai – sektoriai, kurie turi sisteminę ir gyvybinę svarbą Sąjungai ir jos valstybėms narėms siekiant užtikrinti visuomenės saugumą, viešąjį saugumą, viešąją tvarką arba visuomenės sveikatą ir kurių sutrikdymas, nefunkcionavimas, praradimas ar sunaikinimas esant krizės grėsmei gali turėti didelį neigiamą poveikį vidaus rinkos veikimui;

5) ypatingos svarbos prekės arba ypatingos svarbos paslaugos, kartu vadinamos ypatingos svarbos prekėmis ir paslaugomis – prekės arba paslaugos, kurios yra nepakeičiamos, nediversifikuojamos arba būtinos gyvybiškai svarbioms visuomenės funkcijoms ar ekonominei veiklai palaikyti, kad būtų užtikrintas tinkamas vidaus rinkos ir jos tiekimo grandinių veikimas ypatingos svarbos sektoriuose, ir kurios yra išvardytos pagal 14 straipsnio 1 dalį Tarybos priimtame įgyvendinimo akte;

6) kilus krizei svarbios prekės arba kilus krizei svarbios paslaugos, kartu vadinamos kilus krizei svarbiomis prekėmis ir paslaugomis – prekės arba paslaugos, kurios yra nepakeičiamos, nediversifikuojamos arba būtinos gyvybiškai svarbioms visuomenės funkcijoms ar ekonominei veiklai palaikyti, kad būtų užtikrintas tinkamas vidaus rinkos ir jos tiekimo grandinių veikimas, kurios laikomos esminėmis reaguojant į krizę ir kurios yra išvardytos pagal 18 straipsnio 4 dalį Tarybos priimtame įgyvendinimo akte;

7) reikšmingi incidentai – incidentai, kurie labai sutrikdo arba gali labai sutrikdyti vidaus rinkos ir jos tiekimo grandinių veikimą;

8) atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas – tiekimo grandinėje veikiantis ekonominės veiklos vykdytojas, galintis arba turintis pajėgumų gaminti arba platinti bet kurį iš toliau išvardytų dalykų:

   a) ypatingos svarbos prekes arba ypatingos svarbos paslaugas;

   b) kilus krizei svarbias prekes arba kilus krizei svarbias paslaugas;

   c) a ir b punktuose nurodytų prekių komponentus;

9) labai mažos, mažosios ir vidutinės įmonės arba MVĮ – labai mažos įmonės, mažosios įmonės ir vidutinės įmonės, kaip apibrėžta Komisijos rekomendacijos 2003/361/EB ([54]) priedo 2 straipsnyje.

II SKYRIUS

Valdymas

4 straipsnis

Vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų ir atsparumo valdyba

1. Įsteigiama Vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų ir atsparumo valdyba (toliau – Valdyba).

2. Valdybą sudaro po vieną atstovą iš kiekvienos valstybės narės ir vienas Komisijos atstovas. Kiekviena valstybė narė paskiria atstovą ir pakaitinį atstovą. Be to, valstybės narės, atsižvelgdamos į krizės pobūdį, jei tinkama, gali paskirti konkretaus sektoriaus *ad hoc* atstovą.

3. Komisijos atstovas yra Valdybos pirmininkas, ir Komisija teikia Valdybos sekretoriato paslaugas.

4. Valdybos pirmininkas (toliau – pirmininkas) kviečia Europos Parlamento atstovą dalyvauti Valdybos veikloje kaip nuolatinį stebėtoją.

([54]) 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija 2003/361/EB dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).

5. Pirmininkas gali kviesti specifinių žinių turinčius ekspertus stebėtojų teisėmis dalyvauti Valdybos darbe ir *ad hoc* pagrindu dalyvauti konkrečiuose posėdžiuose, kai toks dalyvavimas yra svarbus atsižvelgiant į posėdžio darbotvarkę. Tokiais ekspertais gali būti ekonominės veiklos vykdytojų, suinteresuotųjų subjektų organizacijų ir socialinių partnerių atstovai.

6. Pirmininkas kviečia kitų kilus krizei svarbių organų Sąjungos lygmeniu atstovus stebėtojų teisėmis dalyvauti atitinkamuose Valdybos posėdžiuose.

7. Pirmininkas kviečia tarptautinių organizacijų ir Sąjungai nepriklausančių šalių atstovus dalyvauti atitinkamuose Valdybos posėdžiuose pagal atitinkamus dvišalius ar tarptautinius susitarimus.

8. Stebėtojai neturi balsavimo teisės ir nedalyvauja formuluojant Valdybos nuomones, rekomendacijas ar konsultacijas. Kai tinkama, pirmininkas gali pakviesti tuos stebėtojus pateikti informaciją ir įžvalgas.

9. Valdyba posėdžiauja bent tris kartus per metus. Per pirmąjį posėdį, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir jai pritarus, Valdyba priima savo darbo tvarkos taisykles.

10. Valdyba, vykdydama 5 straipsnyje nustatytas užduotis, gali priimti nuomones, rekomendacijas ar ataskaitas. Komisija, užtikrindama skaidrumą, kuo labiau atsižvelgia į tas nuomones, rekomendacijas ar ataskaitas.

5 straipsnis

Valdybos užduotys

1. Nenumatytų vidaus rinkos atvejų planavimo pagal 9–13 straipsnius tikslais Valdyba padeda Komisijai ir ją konsultuoja dėl šių užduočių:

a) pasiūlyti administracinio bendradarbiavimo tvarką, skirtą sudaryti palankesnes sąlygas Komisijai ir valstybėms narėms keistis informacija galiojant vidaus rinkos budrumo ir ekstremaliosios situacijos režimams, kuri turi būti įtraukta į 9 straipsnyje nurodytą nenumatytų atvejų priemonių sistemą;

b) įvertinti incidentus, apie kuriuos valstybės narės pranešė Komisijai pagal 13 straipsnį, ir tų incidentų poveikį vidaus rinkai ir jos tiekimo grandinėms;

c) rinkti informaciją siekiant parengti prognozes apie krizės tikimybę, vykdyti duomenų analizę ir teikti rinkos tyrimų informaciją;

d) konsultuotis su ekonominės veiklos vykdytojų, įskaitant MVĮ, ir pramonės atstovais, taip pat prireikus su socialinių partnerių atstovais, siekiant rinkti rinkos tyrimų informaciją laikantis 43 straipsnio;

e) analizuoti suvestinius duomenis, kuriuos gavo kiti kilus krizei svarbūs organai Sąjungos ir tarptautiniu lygmenimis;

f) tvarkyti nacionalinių ir Sąjungos priemonių krizių atveju, kurių buvo imtasi per ankstesnes krizes ir kurios turėjo poveikį vidaus rinkai ir jos tiekimo grandinėms, katalogą; ir

g) konsultuoti, kokios priemonės turi būti pasirinktos, siekiant numatyti ir planuoti krizę, kartu stiprinant vidaus rinkos atsparumą, ir konsultuoti dėl pasirinktų priemonių įgyvendinimo.

2. Vidaus rinkos budrumo režimo, nurodyto 14 straipsnyje, tikslais Valdyba padeda Komisijai ir ją konsultuoja dėl šių užduočių:

a) nustatyti, ar tenkinami vidaus rinkos budrumo režimo aktyvavimo arba deaktyvavimo kriterijai, siekiant nustatyti, ar esama 3 straipsnio 2 punkte nurodytos krizės grėsmės, ir tokios grėsmės mastą;

b) koordinuoti keitimąsi ir dalijimąsi informacija bei sudaryti palankesnes sąlygas keistis informacija ir ja dalytis, be kita ko, su kitais atitinkamais organais bei kitais kilus krizei svarbiais organais Sąjungos lygmeniu, ir, prireikus, su Sąjungai nepriklausančiomis valstybėmis, ypatingą dėmesį skiriant Sąjungos šalims kandidatėms ir besivystančioms valstybėms, ir su tarptautinėmis organizacijomis; ir

c) analizuoti ir aptarti krizės grėsmės poveikį vidaus rinkai, tinkamai atsižvelgiant į padėtį pasienio regionuose, siekiant rasti galimus sprendimus.

3. Vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo, nurodyto 18 straipsnyje, tikslais Valdyba padeda Komisijai ir ją konsultuoja dėl šių užduočių:

a) analizuoti valstybių narių arba Komisijos surinktą kilus krizei svarbią informaciją;

b) nustatyti, ar tenkinami vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo aktyvavimo arba deaktyvavimo kriterijai;

c) konsultuoti, kokios priemonės turi būti pasirinktos Sąjungos lygmeniu reaguojant į vidaus rinkos ekstremaliąją situaciją, ir konsultuoti dėl pasirinktų priemonių įgyvendinimo;

d) atlikti nacionalinių krizių valdymo priemonių peržiūrą;

e) koordinuoti keitimąsi ir dalijimąsi informacija bei sudaryti palankesnes sąlygas keistis informacija ir ja dalytis, be kita ko, su kitais kilus krizei svarbiais organais Sąjungos lygmeniu, taip pat prireikus su Sąjungai nepriklausančiomis valstybėmis, ypatingą dėmesį skiriant Sąjungos šalims kandidatėms ir besivystančioms valstybėms, ir su tarptautinėmis organizacijomis;

f) analizuoti ir aptarti krizės poveikį vidaus rinkai, tinkamai atsižvelgiant į padėtį pasienio regionuose, siekiant rasti galimus sprendimus; ir

g) kai tikslinga, sudaryti subjektų, kurie dalyvauja gaminant ar tiekiant kilus krizei svarbias prekes ir gaminant ar teikiant kilus krizei svarbias paslaugas ir kuriems būtina nustatyti bendrus valstybių narių savanoriškai naudotinus šablonus ir formas, kategorijų sąrašą.

4. Komisija užtikrina visų Sąjungos lygmens organų, svarbių kilus atitinkamai krizei, dalyvavimą Valdybos darbe. Valdyba, kai tinkama, glaudžiai bendradarbiauja ir koordinuoja veiklą su kitais kilus krizei svarbiais organais Sąjungos lygmeniu ir Europos ypatingos svarbos žaliavų taryba, įsteigta Reglamentu (ES) 2024/1252. Komisija užtikrina koordinavimą su priemonėmis, įgyvendinamomis taikant kitus Sąjungos mechanizmus, pavyzdžiui, Sąjungos civilinės saugos mechanizmą (SCSM), IPCR, ES sveikatos saugumo sistemą ir Europos ypatingos svarbos žaliavų sistemą. Valdyba užtikrina keitimąsi informacija su Reagavimo į nelaimes koordinavimo centru pagal SCSM ir integruoto informuotumo apie padėtį ir analizės rėmimo pajėgumais pagal IPCR.

5. Valdyba, bendradarbiaudama su Komisija, priima metinę savo veiklos ataskaitą ir perduoda ją Europos Parlamentui ir Tarybai.

6 straipsnis

Dialogas ekstremaliųjų situacijų ir atsparumo klausimais

1. Siekiant sustiprinti Sąjungos institucijų dialogą ir užtikrinti didesnį skaidrumą, atskaitomybę ir koordinavimą, kompetentingas Europos Parlamento komitetas gali pakviesti Komisiją, kaip Valdybos pirmininkę, dalyvauti to komiteto posėdyje ir pateikti informaciją visais klausimais, patenkančiais į šio reglamento taikymo sritį, visų pirma po kiekvieno Valdybos posėdžio ir deaktyvavus vidaus rinkos budrumo arba ekstremaliosios situacijos režimus.

2. Europos Parlamentas kuo greičiau informuojamas apie bet kokį pagal šį reglamentą siūlomą ar priimtą Tarybos įgyvendinimo aktą.

3. Komisija atsižvelgia į visus nuomonių, pareikštų palaikant dialogą ekstremaliųjų situacijų ir atsparumo klausimu, įskaitant atitinkamas Europos Parlamento rezoliucijas, aspektus.

7 straipsnis

Ekstremaliosioms situacijoms ir atsparumui skirta platforma

1. Komisija įsteigia suinteresuotųjų subjektų platformą, kad sudarytų palankesnes sąlygas sektoriniam dialogui ir partnerystėms, suburdama pagrindinius suinteresuotuosius subjektus, t. y. ekonominės veiklos vykdytojų, socialinių partnerių, tyrėjų ir pilietinės visuomenės atstovus. Visų pirma, toje platformoje turi būti funkcija, kuria naudodamosi suinteresuotieji subjektai galėtų:

a) nurodyti savanoriškus veiksmus, kurių reikia norint sėkmingai reaguoti į vidaus rinkos ekstremaliąją situaciją;

b) teikti mokslines konsultacijas, nuomones ar ataskaitas su krize susijusiais klausimais;

c) padėti keistis informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, visų pirma susijusiais su laisvu prekių, paslaugų ir asmenų judėjimu, ir padėti išvengti skirtingų nacionalinių priemonių, dėl kurių galėtų atsirasti tarpvalstybinių apribojimų.

2. Komisija ir Valdyba, įgyvendindamos šį reglamentą, atsižvelgia į 1 dalyje nurodyto sektorinio dialogo ir partneryščių rezultatus, taip pat į atitinkamą suinteresuotųjų subjektų pagal tą dalį pateiktą informaciją.

8 straipsnis

Ryšių palaikymo įstaigos

1. Kiekviena valstybė narė paskiria centrinę ryšių palaikymo įstaigą.

2. Valstybės narės centrinė ryšių palaikymo įstaiga yra atsakinga už ryšių palaikymą, veiklos koordinavimą ir keitimąsi informacija su:

a) kitų valstybių narių centrinėmis ryšių palaikymo įstaigomis ir 4 dalyje nurodyta Sąjungos lygmens ryšių palaikymo įstaiga;

b) atitinkamomis tos valstybės narės kompetentingomis institucijomis, visų pirma, 24 straipsnyje nurodytais nacionaliniais bendrais kontaktiniais punktais.

3. Siekdama vykdyti savo užduotis pagal šį reglamentą, valstybės narės centrinė ryšių palaikymo įstaiga surenka informaciją iš atitinkamų tos valstybės narės kompetentingų institucijų.

4. Komisija paskiria Sąjungos lygmens ryšių palaikymo įstaigą.

5. Sąjungos lygmens ryšių palaikymo įstaiga užtikrina koordinavimą ir keitimąsi informacija, įskaitant keitimąsi kilus krizei svarbia informacija, su valstybių narių centrinėmis ryšių palaikymo įstaigomis vidaus rinkos budrumo ir ekstremaliosios situacijos režimų valdymo tikslais.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

NENUMATYTŲ VIDAUS RINKOS ATVEJŲ PLANAVIMAS

9 straipsnis

Nenumatytų atvejų priemonių sistema

1. Tinkamai atsižvelgdama į Valdybos nuomonę ir atitinkamų Sąjungos lygmens organų indėlį, Komisija gali priimti įgyvendinimo aktą, kuriuo nustatoma išsami nenumatytų atvejų priemonių sistemos taikymo tvarka, susijusi su pasirengimu krizei, bendradarbiavimu, keitimusi informacija ir komunikacija krizės metu vidaus rinkos budrumo ir ekstremaliosios situacijos režimų atvejais. Tame įgyvendinimo akte nustatoma išsami tvarka dėl:

a) valstybių narių kompetentingų institucijų ir Sąjungos lygmens organų bendradarbiavimo galiojant vidaus rinkos budrumo ir ekstremaliosios situacijos režimams;

b) saugaus keitimosi informacija ir

c) koordinuoto požiūrio į komunikaciją krizės atveju galiojant vidaus rinkos budrumo ir ekstremaliosios situacijos režimams, orientuoto į visuomenę ir vykdomą koordinuojant Komisijai;

2. 1 dalyje nurodytas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 45 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

3. Komisija ir valstybės narės užtikrina, kad būtų nustatyta Komisijos, atitinkamų Sąjungos lygmens organų ir valstybių narių savalaikio bendradarbiavimo ir saugaus keitimosi informacija tvarka dėl:

a) valstybių narių kompetentingų institucijų, pagal 8 straipsnį paskirtų centrinių ryšių palaikymo įstaigų ir 24 straipsnyje nurodytų bendrų kontaktinių punktų sąrašo, įskaitant jų kontaktinius duomenis, paskirtas funkcijas ir pareigas galiojant pagal šį reglamentą numatytiems vidaus rinkos budrumo ir ekstremaliosios situacijos režimams, laikantis nacionalinės teisės;

b) konsultacijų su ekonominės veiklos vykdytojų, įskaitant MVĮ, atstovais dėl jų iniciatyvų ir veiksmų, kuriais siekiama sušvelninti galimas vidaus rinkos krizes ir į jas reaguoti;

c) konsultacijų su socialiniais partneriais dėl jų iniciatyvų ir veiksmų, kuriais siekiama sušvelninti galimą krizę ir į ją reaguoti, poveikio laisvam darbuotojų judėjimui;

d) techninio bendradarbiavimo galiojant vidaus rinkos budrumo ir ekstremaliosios situacijos režimams;

e) komunikacijos rizikos ir ekstremaliųjų situacijų atvejais, Komisijai atliekant koordinavimo vaidmenį, atsižvelgiant į esamas struktūras.

4. Siekdama užtikrinti pagal 1 dalį sukurtos sistemos veikimą, Komisija gali kartu su valstybėmis narėmis atlikti testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, rengti pratybas ir atlikti įgyvendinamų ir jau įgyvendintų veiksmų vertinimą ir pasiūlyti atitinkamiems Sąjungos lygmens organams ir valstybėms narėms atnaujinti sistemą, jei tai yra būtina.

5. Siekdama skatinti ir palengvinti laisvą prekių ir paslaugų judėjimą galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui, Komisija padeda valstybėms narėms koordinuoti jų pastangas nustatant bendras skaitmenines deklaravimo, registracijos ar leidimų išdavimo formas tarpvalstybinei veiklai.

10 straipsnis

Savanoriški krizės protokolai

1. Valdyba gali rekomenduoti Komisijai inicijuoti, kad ekonominės veiklos vykdytojai parengtų savanoriškus krizės protokolus, skirtus reaguoti į krizes galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui.

2. Komisija skatina ekonominės veiklos vykdytojus parengti tuos savanoriškus krizės protokolus ir sudaro tam palankesnes sąlygas. Ekonominės veiklos vykdytojai gali savanoriškai nuspręsti, ar dalyvauti rengiant savanoriškus krizės protokolus.

3. Savanoriškuose krizės protokoluose nustatomi:

a) konkretūs sutrikdymo parametrai, kuriuos savanoriškas krizės protokolas siekia išspręsti, ir tikslai, kurių siekiama tuo protokolu;

b) kiekvieno dalyvio vaidmuo pagal savanorišką krizės protokolą ir parengiamosios priemonės, kurių jie turi imtis, kai bus aktyvuotas vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas, siekiant sušvelninti krizę ir į ją reaguoti;

c) aiški procedūra, pagal kurią nustatomas aktyvavimo momentas ir laikotarpis, per kurį, aktyvavus krizės protokolą, turi būti imtasi priemonių;

d) veiksmai, kuriais siekiama sušvelninti galimas krizes galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui ir į jas reaguoti, griežtai apsiribojant tuo, kas būtina toms krizėms įveikti.

4. Rengdama savanoriškus krizės protokolus, Komisija, prireikus, įtraukia valstybių narių institucijas bei Sąjungos organus, tarnybas ir agentūras. Kai būtina ir tinkama, Komisija taip pat gali įtraukti pilietinės visuomenės organizacijas ar kitas susijusias organizacijas.

11 straipsnis

Mokymai ir pratybos

1. Komisija parengia ir reguliariai organizuoja mokymus pasirengimo krizėms, koordinavimo, bendradarbiavimo ir keitimosi informacija krizių metu klausimais, skirtus centrinių ryšių palaikymo įstaigų darbuotojams. Ji rengia pratybas, kuriose dalyvauja visų valstybių narių centrinių ryšių palaikymo įstaigų darbuotojai, remdamasi galimais vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų scenarijais.

2. Visų pirma, Komisija parengia ir administruoja mokymo programą, parengtą remiantis per ankstesnes krizes įgyta patirtimi, įskaitant viso ekstremaliųjų situacijų valdymo ciklo aspektus, kad būtų užtikrintas greitas atsakas į krizes galiojant vidaus rinkos budrumo ar ekstremaliosios situacijos režimui. Ta programa, visų pirma, gali apimti:

a) visų atitinkamų veiksmų laisvam prekių, paslaugų ir asmenų judėjimui palengvinti stebėseną, analizavimą ir vertinimą;

b) geriausios praktikos Sąjungos ir nacionaliniu lygmeniu, ir, kai tinkama, Sąjungai nepriklausančių šalių ir tarptautinių organizacijų parengtos geriausios praktikos įgyvendinimo propagavimą;

c) gairių dėl žinių platinimo ir skirtingų užduočių įgyvendinimo nacionaliniu ir, kai tinkama, regiono ir vietos lygmeniu, parengimą;

d) skatinimą naudoti atitinkamas naujas technologijas ir skaitmenines priemones, siekiant reaguoti į vidaus rinkos ekstremaliąsias situacijas.

3. Komisija parengia ir pateikia suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant ekonominės veiklos vykdytojus, skirtas mokymo programas ir medžiagą. Kai aktualu, Komisija gali pakviesti suinteresuotuosius subjektus dalyvauti mokymuose ir pratybose.

4. Valstybės narės prašymu Komisija gali teikti konsultacijas ir paramą, susijusias su pasirengimo krizei ir reagavimo į krizę priemonėmis, visų pirma atsižvelgdama į tos valstybės narės poreikius ir interesus.

12 straipsnis

Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

1. Komisija, atsižvelgdama į Valdybos nuomonę, atlieka ir koordinuoja testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, įskaitant pratybas, siekiant numatyti krizę vidaus rinkoje ir jai pasirengti.

2. Visų pirma, Komisija:

a) parengia scenarijus ir parametrus konkrečiame sektoriuje, kurie apima konkrečią su krize susijusią riziką, siekiant įvertinti galimą poveikį laisvam prekių, paslaugų ir asmenų judėjimui tame sektoriuje;

b) sudaro palankias sąlygas ir skatina parengti pasirengimo ekstremaliosioms situacijoms strategijas;

c) užbaigus testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, bendradarbiaudama su visais susijusiais subjektais nustato rizikos mažinimo priemones.

3. Siekdama nustatyti 2 dalies a punkte nurodytą konkretų sektorių, Komisija, bendradarbiaudama su Valdyba, naudojasi visomis turimomis priemonėmis, įskaitant padėties analizę.

4. Testavimą nepalankiausiomis sąlygomis Sąjungos lygmeniu Komisija vykdo reguliariai ir ne rečiau kaip kartą per dvejus metus. Tuo tikslu Komisija pakviečia visų valstybių narių centrinių ryšių palaikymo įstaigų darbuotojus dalyvauti pratybose. Komisija taip pat gali pakviesti savanoriškai dalyvauti kitus atitinkamus subjektus, dalyvaujančius vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų prevencijos, pasirengimo joms ir reagavimo į jas veikloje.

5. Remdamasi dviejų ar daugiau valstybių narių prašymu, Komisija gali atlikti testavimą nepalankiausiomis sąlygomis konkrečiose geografinėse vietovėse arba pasienio regionuose tose valstybėse narėse.

6. Apie pagal šį straipsnį atlikto testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus Komisija praneša Valdybai ir paskelbia atitinkamą ataskaitą.

13 straipsnis

Ad hoc perspėjimai dėl išankstinio įspėjimo

1. Valstybės narės centrinė ryšių palaikymo įstaiga nepagrįstai nedelsdama praneša Komisijai ir kitų valstybių narių centrinėms ryšių palaikymo įstaigoms apie bet kokį reikšmingą incidentą.

2. Centrinės ryšių palaikymo įstaigos ir visos atitinkamos valstybių narių kompetentingos institucijos, laikydamosi Sąjungos teisės ir nacionalinės teisės, atitinkančios Sąjungos teisę, patvirtina visas priemones, būtinas siekiant tvarkyti 1 dalyje nurodytą informaciją taip, kad būtų paisoma jos konfidencialumo, apsaugotas Sąjungos arba valstybių narių saugumas bei viešoji tvarka ir atitinkamų ekonominės veiklos vykdytojų saugumas ir komerciniai interesai.

3. Siekdama nustatyti, ar apie incidentus reikėtų perspėti, kaip nurodyta 1 dalyje, valstybės narės centrinė ryšių palaikymo įstaiga atsižvelgia į:

a) ekonominės veiklos vykdytojų, kuriuos paveikė incidentas, padėtį rinkoje arba skaičių;

b) incidento trukmę arba numatomą trukmę;

c) geografinę vietovę ir vidaus rinkos dalį, kurią paveikė incidentas, taip pat incidento tarpvalstybinį poveikį ir jo poveikį ypač pažeidžiamoms ar jo veikiamoms geografinėms vietovėms, pavyzdžiui, atokiausiems regionams, ir

d) tų incidentų poveikį nediversifikuojamoms ir nepakeičiamoms prekėms.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

VIDAUS RINKOS BUDRUMAS

I SKYRIUS

Vidaus rinkos budrumo režimas

14 straipsnis

Aktyvavimo kriterijai

1. Jei Komisija, atsižvelgdama į Valdybos pateiktą nuomonę, mano, kad įvykdytos 3 straipsnio 2 punkte nurodytos sąlygos, ji pasiūlo Tarybai aktyvuoti vidaus rinkos budrumo režimą. Taryba gali aktyvuoti vidaus rinkos budrumo režimą Tarybos įgyvendinimo aktu. To aktyvavimo trukmė turi būti nurodyta įgyvendinimo akte ir negali būti ilgesnė kaip šeši mėnesiai. Tokiame įgyvendinimo akte pateikiama:

a) galimo krizės poveikio laisvam prekių, paslaugų ir asmenų, įskaitant darbuotojus, judėjimui vidaus rinkoje ir jos tiekimo grandinėms vertinimas;

b) atitinkamų ypatingos svarbos prekių ir paslaugų sąrašas ir

c) budrumo užtikrinimo priemonės, kurių reikia imtis, įskaitant tokių priemonių būtinumo ir proporcingumo pagrindimą.

2. Vertindamos, ar įvykdytos 3 straipsnio 2 punkte nurodytos sąlygos, siekiant nustatyti, ar reikia aktyvuoti vidaus rinkos budrumo režimą, Komisija ir Taryba atsižvelgia bent į šiuos kriterijus:

a) numatomą laiką iki krizės grėsmė pavirs vidaus rinkos ekstremaliąja situacija;

b) ekonominės veiklos vykdytojų, kuriuos, kaip numatoma, paveiks krizė, skaičių arba jų padėtį rinkoje;

c) kokiu mastu krizė, kaip numanoma, paveiks ypatingos svarbos prekes ir paslaugas ir

d) geografinę vietovę, kurią, kaip numanoma, paveiks krizė, visų pirma poveikį pasienio regionams ir atokiausiems regionams.

15 straipsnis

Pratęsimas ir deaktyvavimas

1. Jei Komisija mano, kad priežastys, dėl kurių pagal 14 straipsnio 1 dalį buvo aktyvuotas vidaus rinkos budrumo režimas, tebėra pagrįstos, ir, atsižvelgdama į Valdybos pateiktą nuomonę, ji siūlo Tarybai pratęsti vidaus rinkos budrumo režimo galiojimą. Atsižvelgdama į neatidėliotinus ir išimtinius aplinkybių pokyčius, Komisija deda visas pastangas tai padaryti ne vėliau kaip likus 30 dienų iki laikotarpio, kuriam buvo aktyvuotas vidaus rinkos budrumo režimas, pabaigos. Remdamasi tuo pasiūlymu, Taryba, priimdama Tarybos įgyvendinimo aktą, gali vienu metu pratęsti vidaus rinkos budrumo režimo galiojimą ne daugiau kaip šešiems mėnesiams.

2. Jei Komisija, atsižvelgdama į Valdybos pateiktą nuomonę, nustato, kad 3 straipsnio 2 punkte nurodytos sąlygos kai kurių ar visų budrumo užtikrinimo priemonių arba kai kurių ar visų ypatingos svarbos prekių ir paslaugų atžvilgiu nebevykdomos, ji pasiūlo Tarybai visiškai arba iš dalies deaktyvuoti vidaus rinkos budrumo režimą. Remdamasi tuo pasiūlymu, Taryba, priimdama Tarybos įgyvendinimo aktą, gali deaktyvuoti vidaus rinkos budrumo režimą.

II SKYRIUS

Budrumo užtikrinimo priemonės

16 straipsnis

Stebėsena

1. Kai pagal 14 straipsnį aktyvuojamas vidaus rinkos budrumo režimas, valstybių narių kompetentingos institucijos stebi ypatingos svarbos prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandines ir laisvą asmenų, įskaitant darbuotojus, dalyvaujančių gaminant ir tiekiant tas prekes bei teikiant tas paslaugas, judėjimą.

2. Komisija nustato standartizuotas ir saugias elektronines informacijos, gautos vykdant 1 dalyje nurodytą stebėseną, rinkimo ir tos informacijos tvarkymo apibendrinta forma priemones. Nedarant poveikio nacionalinei teisei, pagal kurią, laikantis Sąjungos teisės, reikalaujama, kad tokia informacija, įskaitant verslo paslaptis, būtų laikoma konfidencialia, užtikrinamas neskelbtinos komercinės informacijos ir informacijos, susijusios su Sąjungos ar valstybių narių saugumu ar viešąja tvarka, konfidencialumas.

3. Jei įmanoma, valstybės narės sudaro, atnaujina ir tvarko jų atitinkamoje nacionalinėje teritorijoje įsisteigusių atitinkamų ekonominės veiklos vykdytojų, vykdančių veiklą ypatingos svarbos prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandinėse, sąrašą. To sąrašo turinys visada turi būti konfidencialus.

4. Remdamosi pagal 3 dalį sudarytu sąrašu, valstybių narių kompetentingos institucijos, jei informacijos iš kitų šaltinių gauti neįmanoma, teikia prašymus savanoriškai teikti informaciją svarbiausiems ekonominės veiklos vykdytojams, vykdantiems veiklą ypatingos svarbos prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandinėse ir veikiantiems jų atitinkamoje nacionalinėje teritorijoje. Tokiuose prašymuose visų pirma nurodoma, kokios informacijos prašoma apie veiksnius, turinčius įtakos nustatytų ypatingos svarbos prekių ir paslaugų prieinamumui. Ekonominės veiklos vykdytojas, į kurį kreipiamasi, prašomą informaciją pateikia savanoriškai, laikydamasis Sąjungos konkurencijos taisyklių, kuriomis reglamentuojamas keitimasis informacija. Valstybių narių kompetentingos institucijos nedelsdamos per atitinkamą centrinę ryšių palaikymo įstaigą perduoda atitinkamas išvadas Komisijai ir Valdybai.

5. Valstybių narių kompetentingos institucijos deramai atsižvelgia į ekonominės veiklos vykdytojams, visų pirma MVĮ, tenkančią administracinę naštą, kuri gali būti sukuriama dėl prašymų pateikti informaciją, ir užtikrina, kad tokia administracinė našta būtų kuo mažesnė ir jog būtų paisoma informacijos konfidencialumo.

6. Remdamasi informacija, surinkta vykdant stebėsenos veiklą pagal 1 dalį, Komisija pateikia Valdybai apibendrintų išvadų ataskaitą.

7. Komisija gali paprašyti Valdybos aptarti apibendrintas išvadas ir raidos perspektyvas remiantis valstybių narių pagal 1 ir 4 dalis gauta informacija, susijusia su jų vykdoma ypatingos svarbos prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandinių stebėsena, ir tokiu atveju užtikrina atitinkamos informacijos konfidencialumą ir paiso komercinės informacijos neskelbtinumo.

8. Komisija taip pat gali su valstybėmis narėmis dalytis atitinkama informacija, gauta naudojant kitas stebėsenos priemones ar sistemas.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

VIDAUS RINKOS EKSTREMALIOJI SITUACIJA

I SKYRIUS

Vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas

17 straipsnis

Aktyvavimo kriterijai

1. Vertindamos, ar įvykdytos 3 straipsnio 3 punkte nurodytos sąlygos, kad būtų galima nustatyti, ar reikia aktyvuoti vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimą, Komisija ir Taryba, remdamosi konkrečiais ir patikimais įrodymais, įvertina, ar dėl krizės sukuriama viena ar daugiau kliūčių laisvam prekių, paslaugų ar asmenų judėjimui, darančių poveikį bent vienam gyvybiškai svarbių visuomenės funkcijų ar ekonominės veiklos vidaus rinkoje sektoriui.

Jei dėl krizės sutrikdomas tiekimo grandinių veikimas, kartu su pirmoje pastraipoje išdėstytais kriterijais Komisija ir Taryba įvertina, ar prekės ar paslaugos gali būti diversifikuotos arba pakeistos kitomis, arba, ar galima pakeisti atitinkamus darbuotojus.

2. Taikydamos 1 dalį, Komisija ir Taryba atsižvelgia į šiuos rodiklius:

a) reikšmingų incidentų, apie kuriuos pranešta pagal 13 straipsnio 1 dalį, skaičių;

b) tai, kad krizė paskatino aktyvuoti bet kurį iš šių mechanizmų:

   i) atitinkamą Tarybos reagavimo į krizes mechanizmą, įskaitant IPCR;

   ii) SCSM arba

   iii) bet kokį mechanizmą, sukurtą pagal ES sveikatos saugumo sistemą, įskaitant Reglamentu (ES) 2022/2372 nustatytą ekstremaliosios situacijos sistemą;

c) numatomą ekonominės veiklos vykdytojų, kurie priklauso nuo atitinkamų prekių tiekimo ar paslaugų teikimo sutrikdytame vidaus rinkos sektoriuje ar sektoriuose, skaičių arba jų padėtį rinkoje bei rinkos paklausą jų atžvilgiu ir numatomą naudotojų skaičių, kurie priklauso nuo atitinkamų prekių tiekimo ar paslaugų teikimo sutrikdytame vidaus rinkos sektoriuje ar sektoriuose, skaičių;

d) numatomas krizės paveiktų prekių ir paslaugų rūšis arba numatomą krizės paveiktų asmenų, įskaitant darbuotojus, skaičių;

e) krizės poveikio arba galimo poveikio gyvybiškai svarbioms visuomenės funkcijoms ir ekonominei veiklai, aplinkai ir viešajam saugumui mastą ir trukmę;

f) tai, kad krizės paveikti ekonominės veiklos vykdytojai negalėjo per pagrįstą laiką savanoriškai pateikti konkrečių krizės aspektų sprendimo;

g) geografines vietoves, įskaitant pasienio regionus ir atokiausius regionus, kurias paveikė arba gali paveikti krizė, įskaitant bet kokį tarpvalstybinį poveikį tiekimo grandinių veikimui, kuris yra būtinas siekiant išlaikyti gyvybiškai svarbias visuomenės funkcijas ar ekonominę veiklą vidaus rinkoje;

h) paveiktų ekonominės veiklos vykdytojų svarbą išlaikant pakankamą prekių tiekimo ar paslaugų teikimo lygį, atsižvelgiant į tai, ar yra alternatyvių priemonių toms prekėms tiekti ar toms paslaugoms teikti, ir

i) pakaitinių prekių ar paslaugų nebuvimą ar trūkumą.

18 straipsnis

Aktyvavimas

1. Vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas aktyvuojamas tik jeigu tenkinami 17 straipsnio 1 dalyje nustatyti kriterijai.

2. Vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas gali būti aktyvuotas prieš tai tų pačių prekių ar paslaugų atžvilgiu neaktyvavus vidaus rinkos budrumo režimo.

Vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo, susijusio su tam tikromis prekėmis ir paslaugomis, aktyvavimas netrukdo aktyvuoti ar toliau taikyti vidaus rinkos budrumo režimo ar 16 straipsnyje nustatytų budrumo užtikrinimo priemonių, susijusių su tomis pačiomis prekėmis ir paslaugomis. Jeigu prieš tai buvo aktyvuotas vidaus rinkos budrumo režimas, vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas gali jį iš dalies arba visiškai pakeisti.

3. Jei Komisija, atsižvelgdama į Valdybos pateiktą nuomonę, mano, kad yra susidariusi vidaus rinkos ekstremalioji situacija, ji pasiūlo Tarybai, kad ši aktyvuotų vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimą ir, jei taikytina, patvirtintų kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų sąrašą.

4. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali aktyvuoti vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimą, priimdama Tarybos įgyvendinimo aktą, ir, kai taikytina, patvirtinti kilus krizei svarbių prekių arba kilus krizei svarbių paslaugų sąrašą, arba tiek atitinkamų prekių, tiek paslaugų sąrašą. Aktyvavimo trukmė turi būti nurodyta įgyvendinimo akte ir ji negali būti ilgesnė kaip šeši mėnesiai. Kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų sąrašas gali būti iš dalies keičiamas Tarybos įgyvendinimo aktu, priimtu remiantis Komisijos pasiūlymu.

19 straipsnis

Pratęsimas ir deaktyvavimas

1. Jei Komisija mano, kad priežastys, dėl kurių pagal 17 straipsnio 1 dalį buvo aktyvuotas vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas, tebėra pagrįstos, ir atsižvelgdama į Valdybos pateiktą nuomonę, ji siūlo Tarybai pratęsti vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo galiojimą. Atsižvelgdama į neatidėliotinus ir išimtinius aplinkybių pokyčius, Komisija deda visas pastangas tai padaryti ne vėliau kaip likus 30 dienų iki laikotarpio, kuriam buvo aktyvuotas vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas, pabaigos. Remdamasi tuo pasiūlymu, Taryba, priimdama Tarybos įgyvendinimo aktą, gali vienu metu pratęsti vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo galiojimą ne daugiau kaip šešiems mėnesiams.

2. Jei Valdyba turi konkrečių ir patikimų įrodymų, kad vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas turėtų būti deaktyvuotas, ji gali parengti atitinkamą nuomonę ir perduoti ją Komisijai. Jei Komisija, atsižvelgdama į Valdybos pateiktą nuomonę, mano, kad vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos nebėra, ji nedelsdama pasiūlo Tarybai deaktyvuoti vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimą.

3. Deaktyvavus vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimą, priemonės, kurių imtasi pagal 27–35 straipsnius, nebetaikomos.

II SKYRIUS

Laisvas judėjimas susidarius vidaus rinkos ekstremaliajai situacijai

I skirsnis

Priemonės, kuriomis siekiama sudaryti palankesnes sąlygas laisvam judėjimui

20 straipsnis

Laisvo judėjimo apribojimai galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui

1. Nedarant poveikio 21 straipsniui, valstybės narės, priimdamos ir taikydamos nacionalines priemones, kuriomis reaguojama į vidaus rinkos ekstremaliąją situaciją, užtikrina, kad tokios priemonės atitiktų Sąjungos teisę, be kita ko, kiek tai susiję su nediskriminavimu, pagrindimu ir proporcingumu.

2. Valstybės narės visų pirma užtikrina, kad 1 dalyje nurodytos priemonės būtų panaikintos, jeigu jos nebėra pagrįstos ar proporcingos.

3. Valstybės narės užtikrina, kad bet koks piliečiams ar ekonominės veiklos vykdytojams nustatytas reikalavimas nesukurtų nepagrįstos ar nereikalingos administracinės naštos.

4. Valstybės narės užtikrina, kad visi paveikti piliečiai ir suinteresuotieji subjektai būtų aiškiai ir nedviprasmiškai informuoti apie priemones, kuriomis ribojamas laisvas prekių, paslaugų ir asmenų, įskaitant darbuotojus ir paslaugų teikėjus, judėjimas prieš joms įsigaliojant. Valstybės narės užtikrina nuolatinį dialogą su suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant komunikaciją su socialiniais partneriais ir tarptautiniais partneriais.

21 straipsnis

Draudžiami laisvo judėjimo teisės apribojimai susidarius vidaus rinkos ekstremaliajai situacijai

Galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui ir reaguodamos į susidariusią vidaus rinkos ekstremaliąją situaciją valstybės narės susilaiko nustatyti:

a) bet kokias neribotos trukmės priemones;

b) Sąjungos vidaus eksporto draudimus kilus krizei svarbioms prekėms ar kilus krizei svarbioms paslaugoms ar kitas lygiaverčio poveikio priemones arba kilus krizei svarbių prekių tranzito draudimus ar lygiaverčio poveikio priemones;

c) priemones, kuriomis ribojamas prekių eksportas Sąjungos viduje, ar lygiaverčio poveikio priemones, arba priemones, kuriomis ribojamas tarpvalstybinis paslaugų teikimas ar gavimas, jei dėl tų apribojimų atsiranda:

   i) kilus krizei svarbių prekių tiekimo ir paslaugų teikimo grandinės sutrikdymų arba

   ii) tokių prekių ir paslaugų trūkumas arba trūkumo padidėjimas vidaus rinkoje;

d) priemones, dėl kurių asmenys, kurie pagal Sąjungos teisę naudojasi teise laisvai judėti, būtų diskriminuojami dėl pilietybės arba, bendrovių atveju, dėl jų registruotos buveinės, centrinės administracijos arba pagrindinės verslo vietos;

e) priemones, kuriomis asmenims, kurie pagal Sąjungos teisę naudojasi teise laisvai judėti, nebūtų leidžiama naudotis: teise atvykti į savo pilietybės ar gyvenamosios vietos valstybės narės teritoriją; teise išvykti iš valstybės narės teritorijos keliaujant į savo pilietybės arba gyvenamosios vietos valstybę narę; arba teise vykti tranzitu per valstybę narę keliaujant į savo pilietybės arba gyvenamosios vietos valstybę narę;

f) priemones, kuriomis draudžiamos verslo kelionės, susijusios su kilus krizei svarbių prekių moksliniais tyrimais ir technologine plėtra, gamyba, pateikimu rinkai arba susijusiais patikrinimais ir priežiūra;

g) priemones, kuriomis draudžiama keliauti iš vienos valstybės narės į kitą dėl privalomų šeiminių priežasčių, kai tokios kelionės yra leidžiamos valstybėje narėje, nustatančioje tokią priemonę;

h) priemones, kuriomis paslaugų teikėjams, verslo atstovams ir darbuotojams nustatomi kelionių apribojimai, užkertant jiems kelią keliauti iš vienos valstybės narės į kitą, kad galėtų patekti į savo veiklos vietą arba darbo vietą, jeigu valstybėje narėje, nustatančioje tokią priemonę, tokių kelionių apribojimų nėra;

i) priemones, kuriomis įvedami apribojimai, kuriais užkertamas kelias:

i) kilus krizei svarbių paslaugų teikėjų, verslo atstovų ir darbuotojų, dalyvaujančių gaminant kilus krizei svarbias prekes arba teikiant kilus krizei svarbias paslaugas, arba civilinės saugos darbuotojų kelionėms, arba

ii) i punkte nurodytų asmenų įrangos vežimui į jų veiklos vykdymo vietą.

22 straipsnis

Poveikio laisvam asmenų judėjimui švelninimo priemonės

1. Galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui ir siekiant palengvinti 21 straipsnio f–i punktuose nurodytą laisvą asmenų judėjimą, Komisija gali įgyvendinimo aktais nustatyti administracinę tvarką arba suteikti valstybėms narėms skaitmenines priemones, kad valstybės narės, bendradarbiaudamos su kitomis susijusiomis valstybėmis narėmis ir Komisija, galėtų lengviau nustatyti tose nuostatose nurodytas asmenų kategorijas ir patikrinti jose nurodytus faktus.

2. Galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui, jei Komisija nustato, kad valstybės narės yra nustačiusios šablonus, kuriais patvirtinama, kad asmuo arba ekonominės veiklos vykdytojas atitinka bendruosius nacionalinių ekstremaliosios situacijos priemonių reikalavimus, ir mano, kad tai, jog kiekviena valstybė narė naudoja skirtingus šablonus, yra kliūtis laisvam tų asmenų ar ekonominės veiklos vykdytojų ir jų įrangos judėjimui, Komisija gali įgyvendinimo aktais patvirtinti šablonus, kuriuos valstybės narės gali naudoti savo noru.

3. Nedarant poveikio atitinkamai Sąjungos teisei ir taikytinai nacionalinei teisei bei procedūroms, valstybės narės pirmenybę teikia deklaravimo, registracijos ar leidimų išdavimo procedūroms kilus krizei svarbių paslaugų teikėjų atžvilgiu.

4. Komisija, identifikuoja asmenų, dalyvaujančių gaminant ar tiekiant kilus krizei svarbias prekes ir gaminant ar teikiant kilus krizei svarbias paslaugas, kurių laisvą judėjimą būtina palengvinti, kategorijas, pasikonsultavus su Valdyba, įgyvendinimo aktais nustatydama šablonus, kuriuos valstybės narės gali naudoti savo noru.

5. Šio straipsnio 1, 2 ir 4 dalyse nurodyti įgyvendinimo aktai priimami laikantis 45 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros. Jei yra tinkamai pagrįstų priežasčių, dėl kurių privaloma skubėti ir kurios susijusios su krizės poveikiu vidaus rinkai, Komisija priima nedelsiant taikytinus įgyvendinimo aktus laikydamasi 45 straipsnio 3 dalyje nurodytos procedūros.

6. Informaciją apie savo pagal šį straipsnį priimtas švelninimo priemones Komisija viešai paskelbia specialiai tam skirtoje interneto svetainėje.

II skirsnis

Skaidrumas ir administracinė pagalba

23 straipsnis

Skaidrumas

1. Jeigu pagal 18 straipsnio 4 dalį buvo aktyvuotas vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas, valstybės narės reaguojant į krizę priimtų bet kokių ekstremaliosios situacijos priemonių tekstą nedelsdamos po jų priėmimo perduoda Komisijai ir kitoms valstybėms narėms per Sąjungos lygmens ryšių palaikymo įstaigą. Ta pareiga taikoma tik tuo atveju, kai

tomis priemonėmis įvedami naudojimosi teise į laisvą asmenų judėjimą tarp valstybių narių apribojimai ir joms dar netaikoma kituose Sąjungos teisės aktuose nustatyta pareiga suteikti informaciją ar pranešti. Toks pranešimas apima:

a) tokių priemonių priėmimo priežastis, įskaitant priežastis, įrodančias priemonių pagrįstumą ir proporcingumą, taip pat jų priėmimą pagrindžiančius pagrindinius mokslinius ar kitus duomenis;

b) tokių priemonių taikymo sritį;

c) tų priemonių priėmimo datą, taikymo datą ir trukmę.

2. Valstybės narės, prieš priimdamas bet kokias 1 dalyje nurodytas priemones, gali Komisijai ir kitoms valstybėms narėms per Sąjungos lygmens ryšių palaikymo įstaigą perduoti tų priemonių projekto tekstą, kartu su 1 dalies a–c punktuose nurodyta informacija.

3. 2 dalyje nurodytu pranešimu neužkertamas kelias valstybėms narėms patvirtinti aptariamų priemonių.

4. Valstybės narės kuo greičiau pateikia visuomenei, o kartu ir Komisijai, aiškią, išsamią ir savalaikę informaciją, paaiškindamos 1 dalyje nurodytas priemones.

5. Komisija koordinuoja keitimąsi informacija tarp valstybių narių ir, remdamasi pagal šį straipsnį gauta informacija, specialiai tam skirtoje interneto svetainėje visomis Sąjungos institucijų oficialiosiomis kalbomis paskelbia atitinkamą informaciją apie bet kokius naudojimosi teise į laisvą asmenų judėjimą apribojimus, įskaitant informaciją apie aptariamų nacionalinių priemonių taikymo sritį ir trukmę ir, kai įmanoma, informaciją tikruoju laiku. Toje specialioje interneto svetainėje gali būti pateiktas interaktyvus žemėlapis su atitinkama tikralaike informacija apie tas priemones.

6. Komisija užtikrina, kad pagal 1, 2 ir 4 dalis gauta informacija būtų prieinama Valdybai.

7. 1, 2 ir 4 dalyse nurodyta informacija perduodama naudojant saugią Komisijos suteiktą priemonę.

24 straipsnis

Bendri kontaktiniai punktai valstybėse narėse

1. Kiekviena valstybė narė įsteigia nacionalinį bendrą kontaktinį punktą, kuris teikia piliečiams, vartotojams, ekonominės veiklos vykdytojams ir darbuotojams bei jų atstovams:

a) pagalbą prašant informacijos ir gaunant informaciją apie nacionalinius laisvo prekių, paslaugų, asmenų ir darbuotojų judėjimo apribojimus, nustatytus galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui;

b) pagalbą vykdant visas nacionalinio lygmens krizių valdymo procedūras ir formalumus, įdiegtus dėl aktyvuoto vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo.

2. Valstybės narės užtikrina, kad piliečiai, vartotojai, ekonominės veiklos vykdytojai ir darbuotojai bei jų atstovai galėtų jų prašymu ir per atitinkamą bendrą kontaktinį punktą gauti iš kompetentingų institucijų informaciją apie tai, kaip paprastai aiškinamos ir taikomos atitinkamos nacionalinės reagavimo į krizes priemonės. Kai tinkama, tokia informacija apima pakopinį vadovą. Informacija pateikiama aiškia ir suprantama kalba. Ji turi būti lengvai prieinama nuotoliniu būdu bei elektroninėmis priemonėmis ir ji turi būti nuolat atnaujinama.

3. Valstybės narės taip pat užtikrina, kad 1 dalyje nurodyta informacija būtų prieinama Sąjungos institucijų oficialiąja kalba, kurią plačiai supranta daugiausia tarpvalstybinių naudotojų, ir deda visas pastangas, kad pateiktų tokią informaciją kitomis Sąjungos institucijų oficialiosiomis kalbomis, ypatingą dėmesį skirdamos pasienio regionų situacijai ir poreikiams.

25 straipsnis

Sąjungos lygmens bendras kontaktinis punktas

1. Komisija įsteigia ir administruoja Sąjungos lygmens bendrą kontaktinį punktą.

2. Sąjungos lygmens bendras kontaktinis punktas:

a) piliečiams, vartotojams, ekonominės veiklos vykdytojams, darbuotojams ir jų atstovams teikia pagalbą prašant informacijos apie Sąjungos lygmens reagavimo į krizes priemones, kurios, galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui, yra susijusios su naudojimusi laisvu prekių, paslaugų ir asmenų, įskaitant darbuotojus, judėjimu arba daro jam poveikį, ir tokią informaciją gaunant;

b) piliečiams, vartotojams, ekonominės veiklos vykdytojams, darbuotojams ir jų atstovams teikia pagalbą vykdant Sąjungos lygmens krizių valdymo procedūras ir formalumus, įdiegtus dėl aktyvuoto vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo;

c) sudaro ir skelbia visų nacionalinių priemonių krizių atveju ir nacionalinių kontaktinių punktų sąrašą.

3. Sąjungos lygmens bendrajam kontaktiniam punktui turi būti skirta pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių.

III SKYRIUS

Reagavimo į vidaus rinkos ekstremaliąsias situacijas priemonės

I skirsnis

Prašymai pateikti informaciją, ekstremaliosios situacijos procedūros pagal Sąjungos produktų teisės aktus ir pirmenybiniai prašymai

26 straipsnis

Dviejų pakopų aktyvavimo reikalavimas

1. Priemones pagal šį skirsnį Komisija gali priimti tik po to, kai buvo aktyvuotas vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas, o Taryba pagal 18 straipsnio 4 dalį yra sudariusi sąrašą.

2. Įgyvendinimo akte, kuriuo nustatoma priemonė pagal šį skirsnį, aiškiai ir konkrečiai identifikuojamos kilus krizei svarbios prekės arba paslaugos, kurioms tokia priemonė taikoma. Ta priemonė taikoma tik vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo galiojimo laikotarpiu.

27 straipsnis

Ekonominės veiklos vykdytojams skirti prašymai pateikti informaciją

1. Komisija gali paraginti atitinkamus ekonominės veiklos vykdytojus, veikiančius kilus krizei svarbių prekių ar kilus krizei svarbių paslaugų tiekimo grandinėse, savanoriškai per nustatytą laikotarpį perduoti Komisijai konkrečią informaciją, šiomis aplinkybėmis:

a) esama didelio kilus krizei svarbių prekių ar kilus krizei svarbių paslaugų stygiaus arba kyla neišvengiama jų stygiaus grėsmė,

b) prašomos informacijos būtinai reikia norint įvertinti, ar taikant kurią nors iš 28 straipsnyje ar 34–39 straipsniuose nustatytų priemonių galima sumažinti tokį stygių ar jo neišvengiamą grėsmę,

c) nenumatytų atvejų etapu arba vidaus rinkos budrumo režimo metu per Valdybą ar kitomis priemonėmis iš valstybių narių gautos informacijos nepakanka ir

d) Komisija negali gauti tokios informacijos iš kitų šaltinių.

Komisija, pasikonsultavusi su Valdyba, įvertina, ar susiklostė pirmoje pastraipoje nurodytos aplinkybės.

2. Komisija gali įgyvendinimo aktu pateikti prašymą pateikti informaciją tuo atveju, jeigu:

a) per pagal 1 dalį nustatytą terminą Komisijai savanoriškai nebuvo perduota informacija arba

b) informacijos, kurią Komisija gavo perdavus šią informaciją savanoriškai pagal 1 dalį arba iš kitų šaltinių, prieinamų nenumatytų atvejų etapu arba vidaus rinkos budrumo režimo metu, vis dar nepakanka norint įvertinti, ar taikant 28 ar 34–39 straipsniuose nustatytas priemones būtų sumažintas didelis kilus krizei svarbių prekių ar kilus krizei svarbių paslaugų stygius arba neišvengiama tokio stygiaus grėsmė ir ar tokių priemonių reikėtų imtis.

3. Prieš priimdama 2 dalyje nurodytą įgyvendinimo aktą ir atsižvelgdama į Valdybos nuomonę, Komisija:

a) įvertina tokio prašymo pateikti informaciją būtinybę ir proporcingumą siekiant 1 dalies b punkte nustatytų tikslų ir

b) tinkamai atsižvelgia į administracinę naštą, kurią toks prašymas galėtų sukelti susijusiems ekonominės veiklos vykdytojams, ypač MVĮ, ir nustato atitinkamus informacijos pateikimo terminus.

4. 1 ir 2 dalyse nurodyti prašymai pateikti informaciją turi apsiriboti tiksline informacija apie:

a) kilus krizei svarbių prekių gamybos pajėgumus ir galimas turimas atsargas Sąjungoje esančiuose gamybos įrenginiuose arba ne Sąjungos šalyse esančiuose gamybos įrenginiuose, kuriuos atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas eksploatuoja, su kuriais jis yra sudaręs sutartis dėl tiekimo arba iš kurių jis perka tiekiamas prekes, kartu visapusiškai gerbiant prekybos ir verslo paslaptis;

b) kai yra, numatomos kilus krizei svarbių prekių gamybos Sąjungoje esančiuose gamybos įrenginiuose arba ne Sąjungos šalyse esančiuose gamybos įrenginiuose, kuriuos atitinkamas ekonominės veiklos vykdytojas eksploatuoja ar su kuriais yra sudaręs sutartis, tvarkaraštį, apimantį tris mėnesius po prašymo pateikti informaciją gavimo dienos;

c) visus susijusius kilus krizei svarbių prekių ar kilus krizei svarbių paslaugų tiekimo grandinės sutrikdymus ar stygių.

5. Įgyvendinimo akte, kuriuo pagal 2 dalį Komisija prašo ekonominės veiklos vykdytoją pateikti informaciją, turi būti:

a) nurodomos kilus krizei svarbios prekės ir paslaugos, susijusios su prašymu pateikti informaciją;

b) nurodomi atitinkami ekonominės veiklos vykdytojai, kurie veikia kilus krizei svarbių prekių ar kilus krizei svarbių paslaugų tiekimo grandinėse ir kuriems taikomas prašymas pateikti informaciją;

c) nurodoma informacija, kurią prašoma pateikti, be kita ko, prireikus, pateikiant klausimų, kuriuos būtų galima užduoti atskiriems atitinkamiems ekonominės veiklos vykdytojams, šabloną;

d) pateikiamas įrodymas, kad tikrai esama būtinybės, nurodytos 1 dalies b punkte, ir įtraukiamas 3 dalies a punkte nurodytas įvertinimas;

e) paaiškinamas prašymo tikslas, numatoma prašomos informacijos paskirtis ir naudojimo trukmė ir

f) nustatomas laikotarpis, per kurį ekonominės veiklos vykdytojas gali paprašyti Komisijos pakoreguoti savo prašymą.

Pirmoje pastraipoje nurodytame įgyvendinimo akte numatytas prašymas pateikti informaciją suformuluojamas aiškiai, glaustai ir suprantamai ir jame atsižvelgiama į komercinių paslapčių apsaugą ir pastangas, kurias reikės įdėti ekonominės veiklos vykdytojui, ypač, jei tai yra MVĮ, kad savanoriškai pateiktų informaciją.

6. Po to, kai pateikiamas Komisijos prašymas ekonominės veiklos vykdytojams pateikti informaciją priimant įgyvendinimo aktą pagal 2 dalį, ji kiekvienam susijusiam tame įgyvendinimo akte nurodytos kategorijos ekonominės veiklos vykdytojui adresuoja atskirą sprendimą, prašydama jo arba pateikti tame įgyvendinimo akte nurodytą informaciją,

arba paaiškinti, kodėl jie tokios informacijos pateikti negali. Komisija, kai įmanoma, remiasi atitinkamais ir turimais atitinkamų ekonominės veiklos vykdytojų sąrašais, kuriuos pagal 16 straipsnio 3 dalį sudaro valstybės narės. Prireikus, Komisija iš valstybių narių taip pat gali gauti reikiamą informaciją apie susijusius ekonominės veiklos vykdytojus.

7. Pagal 6 dalį priimti Komisijos sprendimai, kuriuose pateikiami atskiri prašymai pateikti informaciją, turi būti tinkamai pagrįsti ir proporcingi prašomų duomenų kiekiui, pobūdžiui ir išsamumui, taip pat prieigos prie tų duomenų dažnumui, ir turi būti būtini ekstremaliajai situacijai valdyti.

Tokiuose sprendimuose turi būti nurodyti visi šie elementai:

a) nuoroda į 2 dalyje nurodytą įgyvendinimo aktą, kuriuo jie grindžiami;

b) kilus krizei didelio stygiaus atvejų arba neišvengiamos jo grėsmės, dėl kurių buvo priimtas sprendimas, aprašymas;

c) asmens duomenų apsaugos priemonės pagal 42 straipsnį, ir apsaugos priemonės, susijusios su atsakyme pateiktos neskelbtinos verslo informacijos bei komercinių paslapčių neatskleidimu ir intelektinės nuosavybės apsauga pagal 43 straipsnį;

d) informacija apie galimybę užginčyti sprendimą Europos Sąjungos Teisingumo Teisme pagal atitinkamus Sąjungos teisės aktus;

e) 20 darbo dienų neviršijantis pagrįstas laikotarpis, per kurį turi būti pateikta informacija arba atsisakymo pateikti tokią informaciją priežastys.

Nustatydama antros pastraipos e punkte nurodytą laikotarpį, Komisija ypač atsižvelgia į susijusio ekonominės veiklos vykdytojo dydį atsižvelgiant į darbuotojų skaičių ir pastangas, kurių prireiks informacijai surinkti ir pateikti.

Jeigu situacija yra tokia sudėtinga, kad būtinas termino pratęsimas, ekonominės veiklos vykdytojas gali prašyti vieną kartą terminą pratęsti ne vėliau kaip likus dviem dienoms iki jo pabaigos. Komisija į tokį prašymą pratęsti laikotarpį atsako per vieną darbo dieną.

8. Kai dėl to, kad ekonominės veiklos vykdytojas vykdo prašymą pateikti informaciją, gali būti stipriai sutrikdyta jo veikla, tas ekonominės veiklos vykdytojas gali atsisakyti pateikti prašomą informaciją ir nurodo Komisijai tokio atsisakymo priežastis. Komisija neatskleidžia nei tokio atsisakymo pateikti informaciją, nei tokio atsisakymo priežasčių.

9. Komisija nedelsdama persiunčia bet kokio 1 ir 2 dalyje nurodyto prašymo pateikti informaciją kopiją atitinkamai valstybės narės, kurios teritorijoje yra ekonominės veiklos vykdytojas, kompetentingai institucijai. Tai kompetentingai institucijai paprašius, Komisija perduoda iš atitinkamo ekonominės veiklos vykdytojo gautą informaciją, vadovaudamasi Sąjungos teise.

10. Gavusi informaciją, pateiktą atsakant į 1 ir 2 dalyje nurodytą prašymą pateikti informaciją, Komisija:

a) informaciją naudoja taip, kad tai būtų suderinama su tikslais, kuriais šios informacijos buvo prašoma;

b) jei būtina tvarkyti asmens duomenis, užtikrina, kad būtų įgyvendinamos techninės ir organizacinės priemonės, kuriomis būtų užtikrinamas prašomos informacijos, ypač asmens duomenų, konfidencialumas ir neliečiamumas, ir garantuojamos duomenų subjektų teisės ir laisvės;

c) ištrina informaciją, kai tik ji tampa nebereikalinga, atsižvelgiant į nurodytą tikslą, ir nedelsdama informuoja ekonominės veiklos vykdytoją ir atitinkamą susijusios valstybės narės kompetentingą instituciją, kad informacija buvo ištrinta, nebent pagal nacionalinę teisę skaidrumo tikslais būtina ją archyvuoti.

11. Kiekvienas susijęs ekonominės veiklos vykdytojas arba bet kuris subjektas, tinkamai įgaliotas atstovauti tam ekonominės veiklos vykdytojui, prašomą informaciją pateikia individualiai, laikydamasis Sąjungos konkurencijos taisyklių, kuriomis reglamentuojamas keitimasis informacija.

12. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyti įgyvendinimo aktai priimami laikantis 45 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros. Jei yra tinkamai pagrįstų priežasčių, dėl kurių privaloma skubėti ir kurios susijusios su krizės poveikiu vidaus rinkai, Komisija priima nedelsiant taikytinus įgyvendinimo aktus laikydamasi 45 straipsnio 3 dalyje nurodytos procedūros.

13. Pagal šį straipsnį parengti prašymai pateikti informaciją neturi būti susiję su informacija, kurios atskleidimas prieštarautų esminiams valstybių narių nacionalinio saugumo interesams.

28 straipsnis

Atitinkamuose Sąjungos produktų teisės aktuose numatytų ekstremaliosios situacijos procedūrų aktyvavimas

1. Kai vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas aktyvuojamas Tarybos įgyvendinimo aktu, priimtu pagal šio reglamento 18 straipsnį, ir kai trūksta tam tikrų kilus krizei svarbių prekių, Komisija įgyvendinimo aktais gali aktyvuoti ekstremaliosios situacijos procedūras, įtrauktas į Sąjungos teisės aktus, iš dalies pakeistus Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/2748 ([55]) ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/2749 ([56]), kiek tai susiję su tomis kilus krizei svarbiomis prekėmis. Tuose įgyvendinimo aktuose nurodomos krizei svarbios prekės ir ekstremaliųjų situacijų procedūros, kurioms taikomas aktyvavimas, pateikiamos tokio aktyvavimo priežastys bei jo proporcingumas ir nurodoma tokio aktyvavimo trukmė.

2. 1 dalyje nurodytas ekstremaliosios situacijos procedūros aktyvavimas taikomas tik vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo galiojimo laikotarpiu.

3. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti įgyvendinimo aktai priimami laikantis 45 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros. Jei yra tinkamai pagrįstų priežasčių, dėl kurių privaloma skubėti ir kurios susijusios su krizės poveikiu vidaus rinkai, Komisija priima nedelsiant taikytinus įgyvendinimo aktus laikydamasi 45 straipsnio 3 dalyje nurodytos procedūros.

29 straipsnis

Pirmenybiniai prašymai

1. Išimtiniais atvejais Komisija, pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis, kuriose yra įsisteigę ekonominės veiklos vykdytojai, ir kuo labiau atsižvelgdama į jų nuomones, pateikia vienam ar daugiau Sąjungoje įsisteigusių ekonominės veiklos vykdytojų prašymą priimti tam tikrus kilus krizei svarbių prekių gamybos ar tiekimo užsakymus ir teikti jiems pirmenybę (toliau – pirmenybinis prašymas), jei:

a) esama didelio ir besitęsiančio prašyme nurodytų kilus krizei svarbių produktų stygiaus ir

b) tokių prekių neįmanoma pagaminti ar tiekti kitomis šiame reglamente numatytomis priemonėmis, įskaitant 35 straipsnyje ar V antraštinėje dalyje nurodytas priemones.

2. Komisija įrodo, kad šiame straipsnyje nurodytų pirmenybinių prašymų adresatai ir naudos gavėjai buvo pasirinkti nediskriminuojant ir laikantis Sąjungos konkurencijos taisyklių.

3. Šiame straipsnyje nurodytus pirmenybinius prašymus Komisija grindžia objektyviais, faktiniais, išmatuojamais ir pagrįstais duomenimis, patvirtindama, kad toks pirmenybės teikimas yra būtinas siekiant užtikrinti, kad vidaus rinkoje būtų išlaikytos gyvybiškai svarbios visuomenės funkcijos ar ekonominė veikla, ir atsižvelgdama į teisėtus ekonominės veiklos vykdytojų interesus ir sąnaudas bei pastangas, kurių reikia norint atlikti bet kokius tiekimo grandinės gamybos sekos pakeitimus. Pirmenybiniame prašyme Komisija aiškiai nurodo, kad ekonominės veiklos vykdytojas gali nevaržomas atsisakyti vykdyti tą prašymą.

4. Jeigu ekonominės veiklos vykdytojas, kuriam adresuotas 1 dalyje nurodytas prašymas, aiškiai sutiko jį vykdyti, Komisija priima įgyvendinimo aktą, kuriame nurodo:

([55]) 2024 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/2748, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 305/2011, (ES) 2016/424, (ES) 2016/425, (ES) 2016/426, (ES) 2023/988 ir (ES) 2023/1230, kiek tai susiję su ekstremaliosios situacijos procedūromis, susijusiomis su atitikties vertinimu, atitikties prezumpcija, bendrųjų specifikacijų priėmimu ir rinkos priežiūra susidarius vidaus rinkos ekstremaliajai situacijai (OL L, 2024/2748, 2024 11 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2748/oj).

([56]) 2024 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2024/2749, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2000/14/EB, 2006/42/EB, 2010/35/ES, 2014/29/ES, 2014/30/ES, 2014/33/ES, 2014/34/ES, 2014/35/ES, 2014/53/ES ir 2014/68/ES, kiek tai susiję su ekstremaliosios situacijos procedūromis, susijusiomis su atitikties vertinimu, atitikties prezumpcija, bendrųjų specifikacijų priėmimu ir rinkos priežiūra susidarius vidaus rinkos ekstremaliajai situacijai (OL L, 2024/2749, 2024 11 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/2749/oj).

a) pirmenybinio prašymo teisinį pagrindą, kurio turi laikytis ekonominės veiklos vykdytojas;

b) prekes, kurioms skirtas pirmenybinis prašymas, ir tiektiną jų kiekį;

c) laikotarpį, per kurį turi būti atliktas pirmenybinis prašymas;

d) pirmenybinio prašymo naudos gavėjus ir

e) nuostatą dėl sutartinės atsakomybės netaikymo 6 dalyje nustatytomis sąlygomis.

5. Teikiant pagal 4 dalį pirmenybinį prašymą nustatoma sąžininga ir pagrįsta kaina, tinkamai atsižvelgiant į ekonominės veiklos vykdytojų alternatyviąsias sąnaudas, atsirandančias tenkinant pirmenybinius prašymus, palyginti su esamomis vykdymo pareigomis. Tam pirmenybiniam prašymui taikoma pirmenybė bet kokios ankstesnės vykdymo pareigos pagal privatinę ar viešąją teisę, susijusios su prekėmis, dėl kurių pateiktas pirmenybinis prašymas, atžvilgiu.

6. Ekonominės veiklos vykdytojas, kuriam pagal 4 dalį pateiktas pirmenybinis prašymas, neatsako už valstybės narės teisėje nustatytų sutartinių įsipareigojimų pažeidimą, jei:

a) sutartinių įsipareigojimų pažeidimas būtinas tam, kad būtų teikiama prašoma pirmenybė;

b) laikomasi 4 dalyje nurodyto įgyvendinimo akto ir

c) pirmenybinis prašymas nebuvo priimtas siekiant vienintelio tikslo – nepagrįstai išvengti ankstesnių sutartinių įsipareigojimų.

7. Pirmenybiniai prašymai neapima prekių gamybos ar tiekimo, jei tai prieštarautų esminiams valstybių narių nacionalinio saugumo ar gynybos interesams.

8. Komisija priima 4 dalyje nurodytą įgyvendinimo aktą laikydamasi taikytinos Sąjungos teisės, įskaitant būtinumo ir proporcingumo principus, ir Sąjungos įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę.

9. Šio straipsnio 4 dalyje nurodytas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 45 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

10. Jei ekonominės veiklos vykdytojas, kuris aiškiai priėmė pirmenybinį prašymą, tyčia ar dėl didelio aplaidumo to prašymo nevykdo, Komisija gali, jei mano esant būtina ir proporcinga, susijusiam ekonominės veiklos vykdytojui sprendimu paskirti baudą. Ta bauda negali viršyti 100 000 EUR. MVĮ paskirtos baudos negali viršyti 25 000 EUR.

30 straipsnis

Baudų skyrimas ekonominės veiklos vykdytojams už atsisakymą vykdyti aiškiai priimtą pirmenybinį prašymą

1. Nustatydama 29 straipsnio 10 dalyje nurodytos baudos dydį, Komisija atsižvelgia į susijusio ekonominės veiklos vykdytojo dydį ir ekonominius išteklius, ir į aiškiai priimto pirmenybinio prašymo nevykdymo pobūdį, sunkumą ir trukmę, tinkamai atsižvelgdama į proporcingumo ir tinkamumo principus.

2. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas turi neribotą jurisdikciją peržiūrėti sprendimus, kuriais Komisija paskyrė baudą pagal 29 straipsnio 10 dalį. Jis gali panaikinti, sumažinti arba padidinti paskirtą baudą.

31 straipsnis

Baudų skyrimo senaties terminas

1. Komisijos įgaliojimui skirti baudas pagal 29 straipsnio 10 dalį taikomas dviejų metų senaties terminas.

2. Terminas pradedamas skaičiuoti tą dieną, kurią Komisija sužino apie aiškiai priimto pirmenybinio prašymo nevykdymą. Tačiau tęstinio arba pasikartojančio nevykdymo atveju terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kurią nevykdymas buvo nutrauktas.

3. Bet kokie veiksmai, kurių Komisija ar valstybių narių kompetentingos institucijos imasi siekdamos užtikrinti, kad būtų vykdomas pirmenybinis prašymas, nutraukia senaties terminą.

4. Senaties termino nutraukimas taikomas visoms šalims, kurios laikomos atsakingomis už dalyvavimą nevykdyme.

5. Kiekvieną kartą nutraukus senaties terminą, jis pradedamas skaičiuoti iš naujo. Tačiau senaties terminas sueina ne vėliau kaip tą dieną, kurią pasibaigia dvigubam senaties terminui lygus laikotarpis, Komisijai nepaskyrus baudos. Tas laikotarpis pratęsiamas tiek, kiek senaties termino skaičiavimas laikinai sustabdomas dėl to, kad Komisijos sprendimas nagrinėjamas Europos Sąjungos Teisingumo Teisme.

32 straipsnis

Baudų mokėjimo vykdymo senaties terminas

1. Komisijos įgaliojimui užtikrinti pagal 29 straipsnio 10 dalį priimtų sprendimų vykdymą taikomas penkerių metų senaties terminas.

2. Terminas pradedamas skaičiuoti tą dieną, kurią sprendimas tampa galutinis.

3. Baudų mokėjimo vykdymo senaties terminas nutraukiamas:

a) pranešant apie sprendimą, kuriuo keičiamas pradinis baudos dydis arba atmetamas prašymas pakeisti baudą;

b) bet kokiu Komisijos ar valstybės narės, veikiančios Komisijos prašymu, veiksmu, skirtu baudos mokėjimo vykdymui užtikrinti.

4. Kiekvieną kartą nutraukus senaties terminą, jis pradedamas skaičiuoti iš naujo.

5. Baudų mokėjimo vykdymo senaties terminas sustabdomas tol, kol:

a) nesibaigė baudai sumokėti skirtas laikas;

b) baudos mokėjimo vykdymas sustabdomas Teisingumo Teismo sprendimu.

33 straipsnis

Teisė būti išklausytam skiriant baudas

1. Prieš priimdama sprendimą pagal 29 straipsnio 10 dalį, Komisija susijusiam ekonominės veiklos vykdytojui suteikia galimybę būti išklausytam dėl:

a) Komisijos preliminarių išvadų, įskaitant visus klausimus, dėl kurių Komisija buvo pareiškusi prieštaravimus;

b) priemonių, kurių Komisija galėtų imtis, atsižvelgusi į preliminarias išvadas pagal šios dalies a punktą.

2. Susiję ekonominės veiklos vykdytojai gali pateikti savo pastabas dėl Komisijos pagal 1 dalies a punktą pateiktų preliminarių išvadų per Komisijos preliminariose išvadose nustatytą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 21 diena.

3. Komisija savo sprendimus grindžia tik tais prieštaravimais, dėl kurių susiję ekonominės veiklos vykdytojai galėjo pateikti pastabų.

4. Visose procedūrose visapusiškai gerbiamos susijusio ekonominės veiklos vykdytojo teisės į gynybą. Susijusiam ekonominės veiklos vykdytojui suteikiama teisė susipažinti su Komisijos byla, laikantis sutarto atskleidimo sąlygų, atsižvelgiant į teisėtą ekonominės veiklos vykdytojų interesą apsaugoti savo verslo paslaptis. Teisė susipažinti su byla netaikoma konfidencialiai informacijai ir Komisijos ar valstybių narių institucijų vidaus dokumentams. Teisė susipažinti visų pirma netaikoma Komisijos ir valstybių narių institucijų korespondencijai. Šia dalimi netrukdoma Komisijai atskleisti ir naudoti informaciją, reikalingą nevykdymui įrodyti.

II skirsnis

Kitos priemonės, kuriomis užtikrinama galimybė gauti kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų

34 straipsnis

Solidarumas ir koordinuotas kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų paskirstymas

1. Jeigu vienoje ar daugiau valstybių narių yra krizės atveju svarbių prekių ir paslaugų stygius, susijusios valstybės narės gali apie tai informuoti Komisiją ir nurodyti reikiamus kiekius ir pateikti kitą susijusią informaciją. Komisija perduoda informaciją atitinkamoms kompetentingoms institucijoms ir racionalizuoja valstybių narių atsako koordinavimą.

2. Jeigu pagal 1 dalį Komisija yra informuojama apie tai, kad valstybėje narėje yra nepakankamai kilus krizei svarbių prekių ar kilus krizei svarbių paslaugų, kad būtų patenkinti su vidaus rinkos ekstremaliąja situacija susiję poreikiai, Komisija gali, atsižvelgdama į Valdybos nuomonę ir pagal šį reglamentą surinktą informaciją, rekomenduoti kitoms valstybėms narėms, kai įmanoma, tikslingai paskirstyti tas prekes ar paslaugas, atsižvelgiant į poreikį išvengti tolesnių vidaus rinkos sutrikdymų, be kita ko, geografinėse vietovėse, kurias tokie sutrikdymai ypač paveikė, ir laikantis būtinumo, proporcingumo bei solidarumo principų bei nustatant efektyviausią tų prekių ar paslaugų panaudojimą siekiant užbaigti vidaus rinkos ekstremaliąją situaciją.

35 straipsnis

Priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti kilus krizei svarbių prekių ar kilus krizei svarbių paslaugų prieinamumą ir jų tiekimą ar teikimą

1. Jeigu pagal 34 straipsnio 1 dalį Komisija yra informuojama apie tai, kad yra rizika, jog valstybėje narėje yra nepakankamai kilus krizei svarbių prekių arba kilus krizei svarbių paslaugų, kad būtų patenkinti su vidaus rinkos ekstremaliąja situacija susiję poreikiai, Komisija gali, atsižvelgdama į Valdybos nuomonę, rekomenduoti valstybėms narėms imtis konkrečių priemonių. Tomis priemonėmis turi būti kuo greičiau užtikrintas veiksmingas tiekimo grandinių ir gamybos linijų reorganizavimas ir turimų atsargų panaudojimas siekiant padidinti tokių prekių tiekimą ar tokių paslaugų teikimą bei jų prieinamumą.

2. 1 dalyje nurodytos priemonės visų pirma gali apimti:

a) palankesnių sąlygų esamų kilus krizei svarbių prekių gamybos pajėgumų plėtrai ar paskirties keitimui arba naujų gamybos pajėgumų kūrimui sudarymą;

b) palankesnių sąlygų plėsti esamus arba kurti naujus su paslaugų veikla susijusius pajėgumus sudarymą;

c) siekį paspartinti atitinkamas patvirtinimo ir leidimų, įskaitant aplinkosaugos leidimus, išdavimo procedūras, susijusias su kilus krizei svarbių prekių gamyba ir platinimu arba turinčias joms įtaką;

d) siekį paspartinti kilus krizei svarbioms paslaugoms taikomas leidimų išdavimo ir registravimo procedūras;

e) siekį paspartinti atitinkamas produkto patvirtinimo procedūras, kad rinkai būtų teikiamos kilus krizei svarbios prekės, kurioms netaikomi jokie Sąjungos teisės aktai, kuriais suderinamos produktų rinkodaros sąlygos.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

VIEŠIEJI PIRKIMAI

I SKYRIUS

Komisijos valstybių narių naudai ar jų vardu vykdomi viešieji pirkimai vidaus rinkos budrumo ar vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimais

36 straipsnis

Valstybių narių prašymas Komisijai pirkti prekes ir paslaugas jų naudai ar jų vardu

1. Dvi ar daugiau valstybių narių gali prašyti, kad Komisija valstybių narių, kurios pageidauja, kad joms atstovautų Komisija (toliau – dalyvaujančios valstybės narės), jų naudai ar jų vardu pradėtų viešuosius pirkimus ypatingos svarbos arba kilus krizei svarbioms prekėms ir paslaugoms pirkti.

2. Komisija, pasikonsultavusi su Valdyba, nedelsdama įvertina 1 dalyje nurodyto prašymo būtinumą ir proporcingumą. Jei Komisija neketina patenkinti to prašymo, ji apie tai informuoja atitinkamas valstybes nares ir Valdybą ir nurodo atsisakymo priežastis.

3. Kai Komisija sutinka vykdyti pirkimus valstybių narių naudai ar jų vardu, ji:

a) informuoja visas valstybes nares ir Valdybą apie savo ketinimą vykdyti viešųjų pirkimų procedūrą ir kviečia suinteresuotąsias valstybes nares dalyvauti;

b) parengia pasiūlymą dėl susitarimo, kuris turi būti sudarytas su dalyvaujančiomis valstybėmis narėmis, kad Komisija galėtų jų naudai ar jų vardu vykdyti pirkimą.

Remiantis pirmos pastraipos b punkte nurodytu pasiūlymu parengtame susitarime nustatomos išsamios viešųjų pirkimų sąlygos, įskaitant praktinius susitarimus, siūlomi didžiausi kiekiai ir bendro pirkimo ar nuomos dalyvaujančių valstybių narių naudai ar jų vardu sąlygos, įskaitant kainas ir pristatymo terminus.

4. Jei Komisija, vadovaudamasi Reglamento (ES, Euratomas) 2024/2509 (toliau – Finansinis reglamentas) 174 straipsniu, atšaukia viešųjų pirkimų procedūrą, ji iškart apie tai informuoja valstybes nares, kad jos nedelsdamos galėtų pradėti savo viešųjų pirkimų procedūrą.

37 straipsnis

Komisijos derybų įgaliojimų nustatymas ir įgyvendinimas

1. 36 straipsnio 3 dalies antroje pastraipose nurodytu susitarimu nustatomi Komisijos derybų įgaliojimai dalyvaujančių valstybių narių naudai ar jų vardu pirkti atitinkamas ypatingos svarbos prekes ir paslaugas arba kilus krizei svarbias prekes ir paslaugas, sudarant naujas sutartis. Į tuos derybų įgaliojimus įtraukiami sutarties skyrimo kriterijai.

2. Komisija kviečia dalyvaujančias valstybes nares paskirti atstovą, kuris dalyvautų derantis dėl 36 straipsnio 3 dalies b punkte nurodyto susitarimo ir rengiantis viešųjų pirkimų procedūrai.

3. Pagal tą susitarimą Komisija, kai ji perka dalyvaujančių valstybių narių naudai ar jų vardu, įgaliojama sudaryti sutartis su ekonominės veiklos vykdytojais, įskaitant pavienius ypatingos svarbos prekių ir paslaugų arba kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų gamintojus, dėl tokių prekių tiekimo ar tokių paslaugų teikimo.

4. Nedarant poveikio Finansinio reglamento 174 straipsniui, Komisija dalyvaujančių valstybių narių naudai ar jų vardu vykdo viešųjų pirkimų procedūras ir, be kita ko, priima sprendimą dėl sutarties skyrimo ir sudaro atitinkamas sutartis su ekonominės veiklos vykdytojais.

5. Įgyvendindama sudarytus susitarimus ir vykdydama viešųjų pirkimų procedūras, Komisija užtikrina, kad dalyvaujančios valstybės narės nebūtų diskriminuojamos.

38 straipsnis

Valstybių narių naudai ar jų vardu Komisijos vykdomų viešųjų pirkimų tvarka

1. Viešuosius pirkimus pagal šį reglamentą Komisija vykdo pagal Finansiniame reglamente nustatytas viešųjų pirkimų taisykles.

2. Tinkamai pagrįstais ypatingos skubos atvejais arba kai tai yra būtina siekiant prisitaikyti prie nenumatytų aplinkybių susidarant vidaus rinkos ekstremaliajai situacijai ir jeigu pakeitimu iš esmės nekeičiamas sutarties dalykas, Komisija, rangovui pritarus, gali:

a) leisti pakeisti pasirašytą sutartį viršydama 50 % vertės ribą, tačiau neviršydama 100 % pradinės sutarties vertės arba

b) bendrai pritarus paprasta dalyvaujančių valstybių narių dauguma, leisti kitoms valstybėms narėms tapti pasirašytos sutarties šalimi arba pasirašyti papildomą sutartį su pasirinktu rangovu.

3. Pakeitimas laikomas iš esmės keičiančiu atitinkamos sutarties dalyką, jei dėl jo sutartis, palyginti su iš pradžių sudaryta sutartimi, pasikeičia iš esmės, t. y. kai tenkinamos viena ar daugiau iš šių sąlygų:

a) pakeitimu nustatomos arba panaikinamos svarbios sąlygos, dėl kurių, jeigu jos būtų buvusios įtrauktos į pradinę pirkimo procedūrą, būtų buvę galima leisti dalyvauti kitiems konkurso dalyviams nei iš pradžių atrinktieji arba priimti kitą pasiūlymą nei iš pradžių priimtas, pirkimo procedūra būtų pritraukusi papildomų dalyvių arba nebūtų buvęs atrinktas konkursą laimėjęs dalyvis;

b) pakeitimu rangovo naudai iš esmės pakeičiama sutarties ekonominė pusiausvyra taip, kaip nebuvo numatyta pradinėje sutartyje;

c) pakeitimu labai išplečiama sutarties taikymo sritis.

II SKYRIUS

Bendri viešieji pirkimai galiojant vidaus rinkos budrumo ir vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimams

39 straipsnis

Bendrų viešųjų pirkimų procedūra

1. Komisija ir viena ar daugiau perkančiųjų organizacijų arba perkančiųjų subjektų, kaip apibrėžta Direktyvos 2014/25/ES 4 straipsnyje, iš dalyvaujančių valstybių narių gali pagal Finansų reglamento 168 straipsnio 2 dalyje nustatytas taisykles vykdyti bendrų viešųjų pirkimų procedūras, siekdamos įsigyti ypatingos svarbos prekių ir paslaugų ar kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų. Valstybės narės gali įsigyti, išsinuomoti arba išnuomoti visą bendrai įsigytą pajėgumą.

2. Dalyvauti bendrų viešųjų pirkimų procedūroje gali visos valstybės narės, ELPA valstybės ir Sąjungą šalys kandidatės įstoti, taip pat Andoros Kunigaikštystė, Monako Kunigaikštystė, San Marino Respublika ir Vatikano Miesto Valstybė. Šio straipsnio ir 41 straipsnio tikslais tos šalys laikomos dalyvaujančiomis valstybėmis narėmis, jei jos nusprendžia dalyvauti bendruose viešuosiuose pirkimuose.

3. Prieš bendro pirkimo procedūrą Komisija ir dalyvaujančios valstybės narės sudaro susitarimą dėl bendrų viešųjų pirkimų, kad būtų nustatyta praktinę pirkimų procedūrą ir sutarties skyrimo kriterijus reglamentuojanti tvarka, laikantis atitinkamų Sąjungos teisės aktų.

4. Komisija informuoja Europos Parlamentą apie pagal šį straipsnį vykdomas bendrų viešųjų pirkimų procedūras ir, gavusi prašymą, suteikia galimybę susipažinti su sutartimis, sudarytomis vykdant tas procedūras, su sąlyga, kad bus tinkamai apsaugota neskelbtina komercinė informacija, įskaitant verslo paslaptis, komercinius santykius ir Sąjungos interesus.

III SKYRIUS

Valstybių narių vykdomi viešieji pirkimai galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui

40 straipsnis

Valstybių narių konsultavimas atskirų viešųjų pirkimų klausimais ir jų koordinavimas

Kai pagal 18 straipsnį aktyvuojamas vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas, valstybės narės deda visas pastangas, kad informuotų viena kitą ir Komisiją apie vykdomas viešųjų pirkimų procedūras dėl kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų.

Prieš pradėdamos bet kokias naujas viešųjų pirkimų procedūras pagal direktyvas 2014/24/ES ir 2014/25/ES, valstybės narės:

a) informuoja viena kitą apie savo perkančiųjų organizacijų ar perkančiųjų subjektų ketinimą pradėti viešųjų pirkimų procedūras dėl kilus krizei svarbių prekių ir paslaugų;

b) konsultuojasi su kitomis valstybėmis narėmis ir Komisija dėl tinkamiausio viešųjų pirkimų būdo ir

c) susidarius vidaus rinkos ekstremaliajai situacijai valstybėms narėms veikiant solidariai koordinuoja savo viešųjų pirkimų procedūras.

41 straipsnis

Išimties sąlyga

1. Galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui, susitarime, reglamentuojančiame Komisijos viešuosius pirkimus vienos ar daugiau dalyvaujančių valstybių narių naudai ar jų vardu arba Komisijos ir vienos ar daugiau dalyvaujančių valstybių narių bendrus viešuosius pirkimus, kai tinkama, turi būti numatyta išimties sąlyga, pagal kurią dalyvaujančios valstybės narės įsipareigoja nepirkti aptariamų kilus krizei svarbių prekių arba kilus krizei svarbių paslaugų kitais kanalais ir nevykdyti lygiagrečių derybų.

Kai numatyta išimties sąlyga, ja nustatoma, kad dalyvaujančioms valstybėms narėms leidžiama pradėti savo viešųjų pirkimų procedūrą dėl papildomų kilus krizei svarbių prekių arba kilus krizei svarbių paslaugų, dėl kurių Komisija valstybių narių naudai ar jų vardu vykdo bendrus viešuosius pirkimus arba viešuosius pirkimus, įsigijimo tokiu būdu, kad nebūtų pakenkta vykdomiems viešiesiems pirkimams, jei tam pritaria Komisija ir, pasikonsultavus su visomis kitomis dalyvaujančiomis valstybėmis narėmis. Prašymas dėl tokio pritarimo pateikiamas Komisijai ir ji jį perduoda svarstyti kitoms dalyvaujančioms valstybėms narėms.

2. Išimties sąlyga taikoma visoms naujoms sutartims, įskaitant konkrečias sutartis preliminariosiose sutartyse, kurias dalyvaujančių valstybių narių perkančiosios organizacijos ar perkantieji subjektai svarstytų sudaryti, kai aktyvuojamas vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

DUOMENŲ APSAUGA, KONFIDENCIALUMAS, SAUGUMO TAISYKLĖS IR SKAITMENINĖS PRIEMONĖS

42 straipsnis

Asmens duomenų apsauga

1. Šiuo reglamentu nedaromas poveikis valstybių narių pareigoms, susijusioms su jų atliekamu asmens duomenų tvarkymu pagal Reglamentą (ES) 2016/679 ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/58/EB ([57]) dėl privatumo ir

([57]) 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (Direktyva dėl privatumo ir elektroninių ryšių) (OL L 201, 2002 7 31, p. 37).

elektroninių ryšių, arba Komisijos ir, atitinkamais atvejais, kitų Sąjungos institucijų, organų, tarnybų ir agentūrų pareigoms, susijusioms su jų atliekamu asmens duomenų tvarkymu pagal Reglamentą (ES) 2018/1725, kai jie vykdo savo pareigas.

2. Asmens duomenys negali būti tvarkomi ir neperduodami, išskyrus atvejus, kai tai yra tikrai būtina šio reglamento tikslams pasiekti. Tokiais atvejais atitinkamai taikomos reglamentų (ES) 2016/679 ir (ES) 2018/1725 sąlygos.

3. Jei asmens duomenų tvarkymas nėra griežtai būtinas šiame reglamente nustatytiems mechanizmams taikyti, asmens duomenys nuasmeninami taip, kad nebūtų galima nustatyti duomenų subjekto tapatybės.

43 straipsnis

Konfidencialumo ir saugumo taisyklės, susijusios su gautos informacijos apsauga

1. Taikant šį reglamentą gauta informacija gali būti naudojama tik tuo tikslu, kuriuo jos buvo prašyta.

2. Valstybės narės ir Komisija užtikrina komercinių ir verslo paslapčių ir kitos neskelbtinos ir konfidencialios informacijos, gautos ir parengtos taikant šį reglamentą, įskaitant informaciją, susijusią su rekomendacijomis ir priemonėmis, kurių reikia imtis, apsaugą pagal Sąjungos ir nacionalinę teisę.

3. Komisija negali dalintis jokia informacija, kurią ji gavo pagal šį reglamentą, taip, kad pagal ją būtų galima nustatyti atskirą ekonominės veiklos vykdytoją, jei dėl dalijimosi informacija gali būti padaryta komercinė žala ar žala to ekonominės veiklos vykdytojo reputacijai arba atskleidžiamos komercinės paslaptys.

4. Valdyba privalo laikytis Komisijos saugumo taisyklių, kuriomis siekiama apsaugoti Europos Sąjungos įslaptintą informaciją ir neskelbtiną neįslaptintą informaciją.

5. Valstybės narės ir Komisija užtikrina, kad įslaptintos informacijos, kuri buvo pateikta arba kuria apsikeista pagal šį reglamentą, slaptumo žymos laipsnis nebūtų sumažintas arba ta informacija nebūtų išslaptinta be tą informaciją teikiančios šalies išankstinio raštiško sutikimo.

44 straipsnis

Skaitmeninės priemonės

1. Ne vėliau kaip 2026 m. gegužės 29 d., jei nėra tinkamų egzistuojančių priemonių arba IT infrastruktūros, Komisija ir valstybės narės sukuria, palaiko ir reguliariai atnaujina sąveikias skaitmenines priemones arba IT infrastruktūrą, padedančias siekti šio reglamento tikslų. Tokios priemonės ar infrastruktūra kuriamos ne galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui, kad būtų pasirengta laiku ir veiksmingai reaguoti į galimas būsimas ekstremaliąsias situacijas. Jos apima, *inter alia*, standartizuotas, saugias ir veiksmingas skaitmenines priemones, skirtas saugiam informacijos rinkimui ir keitimuisi ja, taip pat specialų bendrą skaitmeninį portalą arba interneto svetainę, kurioje piliečiai ir įmonės gali rasti ir pateikti deklaracijos, registracijos ar leidimo formas.

2. Komisija įgyvendinimo aktais nustato tokių priemonių ar infrastruktūros techninius aspektus, naudojant, kai įmanoma, egzistuojančias IT priemones ar portalus. Tie įgyvendinimo aktai priimami laikantis 45 straipsnio 2 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

45 straipsnis

Komitetas

1. Komisijai padeda komitetas, pavadintas Vidaus rinkos veikimo ir atsparumo užtikrinimo ekstremaliosiose situacijose komitetu. Tas komitetas – tai komitetas, kaip tai suprantama Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

3. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 8 straipsnis kartu su jo 5 straipsniu.

46 straipsnis

Ataskaita, peržiūra ir vertinimas

1. Ne vėliau kaip 2029 m. lapkričio 29 d., o vėliau – kas penkerius metus Komisija atlieka šio reglamento veikimo ir veiksmingumo vertinimą ir pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą.

2. Be to, ne vėliau kaip per keturis mėnesius po atitinkamai vidaus rinkos budrumo režimo arba vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo deaktyvavimo Komisija atlieka priemonių, įgyvendintų pagal šį reglamentą dėl krizės, dėl kurios aktyvuotas tas režimas, vertinimą ir pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, visų pirma dėl tų priemonių veiksmingumo.

3. Kai tinkama, prie 1 ir 2 dalyse nurodytų ataskaitų pridedami atitinkami pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.

4. 1 ir 2 dalyse nurodytose ataskaitose visų pirma įvertinama:

a) kaip šiuo reglamentu prisidedama prie sklandaus ir veiksmingo vidaus rinkos veikimo, visų pirma kiek tai susiję su laisvu prekių, paslaugų ir asmenų judėjimu ir skirtingų nacionalinių priemonių, dėl kurių galėtų atsirasti tarpvalstybinių apribojimų, vengimu;

b) pagal šį reglamentą įgyvendinamos priemonės, įskaitant nediskriminavimo ir proporcingumo principų vertinimą, visų pirma:

   i) nenumatytų atvejų etapu įgyvendintų priemonių, visų pirma priemonių, susijusių su testavimu nepalankiausiomis sąlygomis, mokymu ir krizių protokolais, skaitmeninėmis priemonėmis, atsparumu ir prekių prieinamumu, poveikis;

   ii) priemonių, įgyvendintų veikiant vidaus rinkos budrumo režimui, poveikis;

   iii) priemonių, įgyvendintų galiojant vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimui poveikis, visų pirma, Chartijoje įtvirtintoms pagrindinėms teisėms, t. y. laisvei užsiimti verslu, laisvei ieškoti darbo ir dirbti, taip pat teisei į kolektyvines derybas ir kolektyvinių veiksmų teisei, įskaitant teisę streikuoti;

c) Valdybos darbas, įskaitant jos darbą, susijusį su kitais kilus krizei svarbiais organais Sąjungos lygmeniu, visų pirma IPCR, Pasirengimo ekstremaliosioms sveikatos situacijoms ir reagavimo į jas institucijos ir SCSM, darbu;

d) atitinkamai vidaus rinkos budrumo režimo arba vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo aktyvavimo kriterijų tinkamumas.

5. 1 ir 2 dalių tikslais valstybių narių kompetentingos institucijos ir Valdyba Komisijos prašymu jai teikia informaciją.

Prireikus, Komisija taip pat gali prašyti atitinkamų Sąjungos organų, tarnybų ir agentūrų ir iš jų gauti visas atitinkamas specializuotas ar mokslines žinias.

47 straipsnis

Reglamento (EB) Nr. 2679/98 daliniai pakeitimai

Reglamentas (EB) Nr. 2679/98 iš dalies keičiamas taip:

1) 2 straipsnis pakeičiamas taip:

„*2 straipsnis*

Šiuo reglamentu nedaroma poveikio naudojimuisi valstybių narių ir Sąjungos lygmeniu pripažintomis pagrindinėmis teisėmis, įskaitant teisę ar laisvę streikuoti arba imtis kitų veiksmų, numatytų specifinėse valstybių narių darbo santykių sistemose, laikantis nacionalinės teisės ar praktikos. Juo nedaromas poveikis darbuotojų ir darbdavių teisei, laikantis nacionalinės teisės ar praktikos, derėtis dėl kolektyvinių sutarčių ir jas sudaryti, o interesų konflikto atveju –imtis kolektyvinių veiksmų savo interesams ginti, įskaitant streikus.“;

2) papildoma šiuo straipsniu:

„*5a straipsnis*

1. Jei vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimas, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/2747 (*) 3 straipsnio 3 punkte, buvo aktyvuotas pagal to reglamento 18 straipsnį, šio reglamento 3, 4 ir 5 straipsniai vidaus rinkos ekstremaliosios situacijos režimo laikotarpiu nebetaikomi krizei kilus svarbioms prekėms, išvardytoms pagal to reglamento 18 straipsnio 4 dalį priimtame įgyvendinimo akte.

2. Jei taikoma šio straipsnio 1 dalis, iš šio reglamento kylančioms pareigoms prieš aktyvuojant ekstremaliosios situacijos režimą pagal Reglamentą (ES) 2024/2747 poveikis nedaromas.

(*) 2024 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/2747, kuriuo nustatoma su vidaus rinkos ekstremaliąja situacija ir atsparumu susijusių priemonių sistema ir iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2679/98 (Vidaus rinkos ekstremaliųjų situacijų ir atsparumo aktas) (OL L, 2024/2747, 2024 11 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2747/oj)“.

48 straipsnis

Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2026 m. gegužės 29 d.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Strasbūre 2024 m. spalio 9 d.

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkė	*Pirmininkas*
R. METSOLA	BÓKA J.